

M * A * Ž * I
PIEMENĒLIAI
D * I * D * I
VARGDIENĒLIAI



**M * A * Ž * I
PIEMENĖLIAI
D * I * D * I
VARGDIENĖLIAI**



**SENOSIOS VAIKŲ TAUTOSAKOS
RINKINYS**

**VALSTYBINĖ GROŽINĖS LITERATŪROS
LEIDYKLA
VILNIUS 1958**

PARUOŠĖ
Z. SLAVIŪNAS

ILIUSTRAVO
R. ULBIKAITĖ



**TOJ
BŪDELĒJ
SENELIUKAS,
TREJŪ
METŪ
PIEMENUKAS**

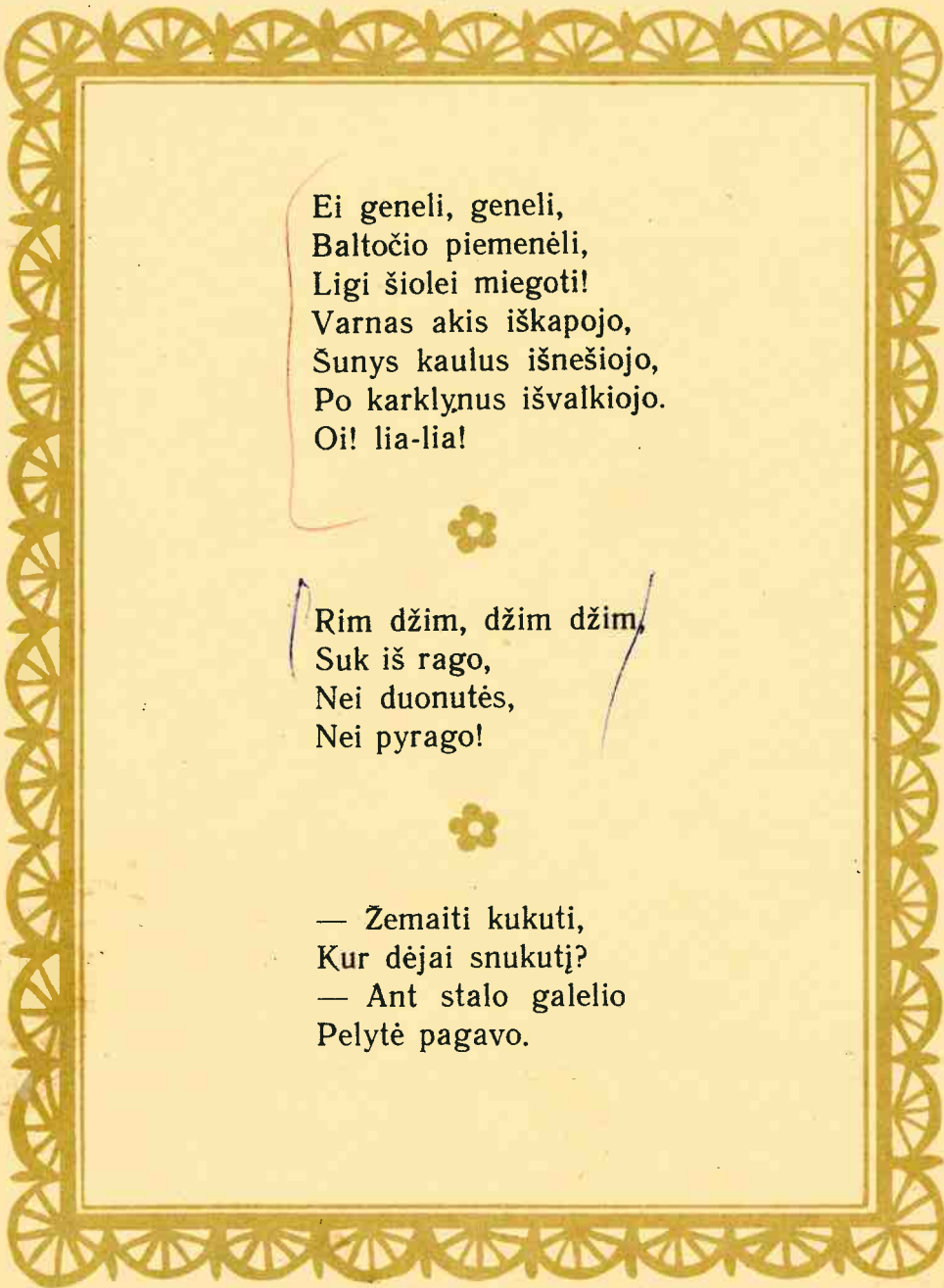






Dul, dul, dūda,
Šalia kelio būda.
Toj būdelėj seneliukas,
Trejų metų piemenukas.
Moka kiaules paganyt
Ir ožkeles pavaikyt.





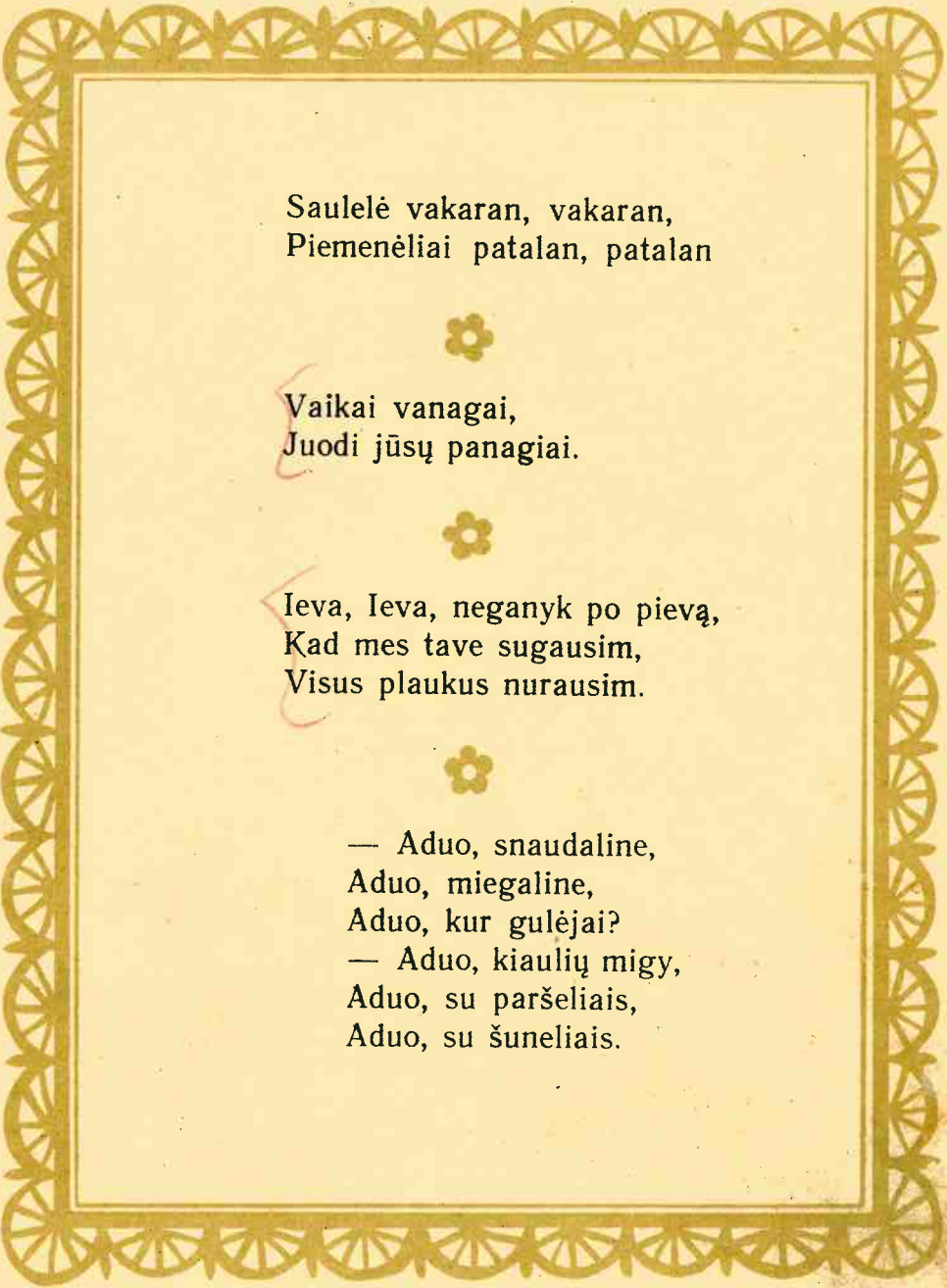
Ei geneli, geneli,
Baltočio piemenėli,
Ligi šiolei miegoti!
Varnas akis iškapojo,
Šunys kaulus išnešiojo,
Po karklynus išvalchiojo.
Oi! lia-lia!



Rim džim, džim džim,
Suk iš rago,
Nei duonutės,
Nei pyrago!



— Žemaiti kukuti,
Kur dėjai snukutį?
— Ant stalo galelio
Pelytė pagavo.



Saulelė vakaran, vakaran,
Piemenėliai patalan, patalan



Vaikai vanagai,
Juodi jūsu panagiai.



Ieva, Ieva, neganyk po pievą,
Kad mes tave sugausim,
Visus plaukus nurausim.



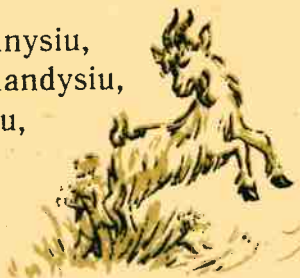
— Aduo, snaudaline,
Aduo, miegaline,
Aduo, kur gulėjai?
— Aduo, kiaulių migy,
Aduo, su paršeliais,
Aduo, su šuneliais.



Ar aš negraži panelė,
Žadu daryti veselę,
Nors vėlai rudenį,
Kai ožkeles parginsiu.

Ožys tą kalbą girdėjo,
Man veselės pavydėjo,
Bliaudams, mikčiodams
Ir barzdele purtydams.

Aš tų ožkų neganysiu,
Po karklynus nelandysiu,
Sušalau, subuvau,
Valgyt išalkau.



Tu, saulele, vakaran, vakaran,
Sena boba, patalan, patalan.
Piemenėliam pienelio, pienelio,
Artojėliam duonelės, duonelės,
Piovėjėlėm pautienės, pautienės.



Laumė raganė,
Kur kiaules ganė.
Žirnių pririjo,
Pilvas ištino.



Žali buli, triokšt, triokšt,
Į pakalnę keberiookšt!
Juodnugari, triokšt, triokšt,
Į pakalnę keberiookšt!



Martynas Papartynas
Ganė vištas po karklynus,
Vienos vištos neparginė —
Jam nedavė kiaušinio.



Kiaulė grikiuos, kiaulė grikiuos,
Paršai pastarnokuos.
Eikit, mergos, išvarykit,
Bernam akis išbadykit,
Kad tvoros netvėrė.

Kiaulė grikius ėda,
Ant gryčios pelėda
Rėkia, klykia tupėdama —
Bus jums visiems bėda!



Generalioj,
Ginsime, varysime.
Generalioj,
Cia neganysime.
Generalioj,
Trumpa žolelė.
Generalioj,
Gaili raselė.
Generalioj,
Raliuj.





Pilka gegutėle,
Pakukuok, pakukuok!
Keli meteliai,
Pakukuok, pakukuok!
Reik man ganyti,
Pakukuok, pakukuok!
Aukštam medely tupėdama,
Pakukuok, pakukuok!



Kyla juodas debesēlis,
Kyla juodas debesēlis.
Sulis mažā piemenēlj,
Sulis mažā piemenēlj.
Aš sermēgā ant galvelēs,
Aš sermēgā ant galvelēs.
Aš pats pirmas po medeliais,
Aš pats pirmas po medeliais.
Nueis juodas debesēlis,
Nueis juodas debesēlis.
Vēl bus linksmas piemenēlis,
Vēl bus linksmas piemenēlis.





Parlèkè garnelis
Su dideliu gūželiu.
Kam tas gūželis?
Pinigams dēti.
Kam tie pinigai?
Dalgiams pirkti.
Kam tie dalgiai?
Sienui piauti.
Kam tas šienas?
Karvēms šerti.
Kam tos karvēs?
Pienui duoti.
Kam tas pienas?
Sūriams raugti.
Kam tie sūriai?
Ponams graužti.
Kam tie ponai?
Zmonēms spausti.

**GANAU
GANAU
AVELES
PO
ŽALIAŠIAS
LANKELES**







Ganau ganau aveles
Po žaliąsias lankes.
Tupi vilkas už tvoros,
Nenuvaldo uodegos.
Aš to vilko nebijau,
Vilko akys vabalai.
Turiu šunį pilką — su uodega ilga,
Su tuo šuniu užpiudysiu,
Su kačerga nubaidysiu.





Generalia, aš išginsiu,
Generalia, anksti rytelio,
Generalia, aušta dienele,
Generalia, šviesi žarelė.
Generalia, aš išginiau,
Generalia, anksti rytelio,
Generalia, nei kojelės auta,
Generalia, nei burnelė prausta,
Generalia, nei galvelė šukuota.
Generalia, nupraus burnelę
Generalia, gailios ašarėlės,
Generalia, apaus kojeles
Generalia, juodas purvynėlis,
Generalia, iššukuos galvelę
Generalia, eglinė šakelė,
Generalia, ralioj.



Zalia žalia, karvelė mano,
Zalia žalia, žaloji mano.
Zalia žalia, tai paganysiu,
Zalia žalia, margoj lankelėj,
Zalia žalia, savo karvelę.



Lyk, lietuti, dar labiau,
Aš lietučio nebijau,
Po velėna palindau.
Toj velėna persiskyrė,
Mane visą apipylė.



— Jūs, žąselės, jūs, gulbelės, žul namo, namo.
Ką jūs gėrėt, ką jūs lesėt? Žul namo, namo.
— Žolelę tąsėm, vandenį gėrėm, žul namo,
namo.
— Kur jūs plaukėt vandenėliu? Žul namo,
namo.
— Plaukėm ežerėly, grynam vandenėly, žul
namo, namo.





Ēsk, karvyte žāla,
Man pienelio žada.
Ēsk, karvyte juoda,
Man pienelio duoda.
Ēsk, karvyte lauka,
Man pienelio daug.
Ēsk, karvyte, po kelmyņę,
Nešk pienelio po puodyņę.
Ēsk, karvyte, po dirvonā,
Nešk pienelio po uzbonā.

Galvijėliai, šiu namo,
Šiu namo, šiu namo!
Piemenytės pavargo,
Pavargo, pavargo...

Duos motutė pieno,
Pieno, pieno, —
Piemeniukams kaip šuniukams
Nei šiaudų, nei šieno.



Karvute rūta, generalio,
Kur tavo būta, generalio?
Rūtelės raškyta, generalio,
Galvelė svaigyta, generalio.

Kas ten balelėj braška, generalio?
Mano karvelės, generalio,
Žolelę raško, generalio.

Veršeli margas, generalio,
Kur tavo darbas, generalio?
Kas ten balelėj dunda, generalio?
Mano veršelis, generalio,
Žolelę kanda, generalio.





PIEMENIO RAUDA

(Liūdnai)

Prapuolė mano karvytė,
O kas gi reikės daryti?
Mū—mū—bū, mū—mū—bū—ū.

(Linksmi)

Radau radau karvę
Nemajūno jaujoj,
Radau radau karvę
Nemajūno jaujoj.



Oi kur buvai, avyte,
Oi kur buvai, baltyte?
Gražios tavo vilnytės,
Plonos tavo kojytės.



Ašei viena ganiau,
Niekas man nepadėjo:
Sesulė nespėjo, —
Darže rūteles ravėjo.
Ašei viena ganiau,
Niekas man nepadėjo:
Brolelis nespėjo, —
Kieme žirgelį balnojo,
Pas mergelę jojo, raliio!
Mergelę dabojo, raliio, uralio!
Ašei viena ganiau,
Niekas man nepadėjo:
Tėvelis nespėjo, —
Sūnelį lydėjo.
Ašei viena ganiau,
Niekas man nepadėjo:
Motutė nespėjo, —
Dukrelei kraitį sukrovė,
Dukrelę lydėjo, rali, raliio, ū-ū-ū.



Jau pavasaris žaliuoja, —
O visi linksmi dainuoja.
Vieversėlis ant kelmelio
Gražiai gieda dėl bernelio,
Kad pasiklausytų,
Žagrelę taisytų.
Čiulba ulba lakštingėlė,
Žalios girios lelijėlė,
Mažutis paukštelis,
Jos gražus balselis.



Šio namo, galvijėliai,
Jau pavargo piemenėliai.
Anksti rytą rasa krito,
Piemenėliai balą brido.



Kai aš mažas buvau,
Šile ožius ganiau,
Ant kelmelio sėdėjau,
Alksnio dūdą turėjau.
Nuo kelmelio nukritau,
Alksnio dūdą sudaužiau.

✿
Siu namo, pargenu, —
Duos bobutė pieno,
O berniukams kaip šuniukams
Supuvusio šieno.

Jau karveles parginiau,
Valgyt labai norėjau.
Aš smetonos lyžt,
Gaspadinė tykšt,
Ir apsiundė šuniuką
Ant vargšo piemenuko.



Ant karnelio sėdėjau,
Žilas ožkeles ganiau.
Žilas ožkeles ganiau,
Alksnio dūda dūdavau.



Alksnio dūda dūdavau,
Nuo kelmelio nugriuvau.
Nuo kelmelio nugriuvau,
Alksnio dūdą sudaužiau.





Rūta žalia,
Ginkim, sesės, namulio,
Rūta žalia.

Rūta žalia,
Toli mūsų nameliai,
Rūta žalia.

Rūta žalia,
Už žaliųjų girių,
Rūta žalia.

Rūta žalia,
Už giliųjų marelių,
Rūta žalia.

Rūta žalia,
Mes žiedelį parisim,
Rūta žalia.


Rūta žalia,
Kur žiedelis nuriedės,
Rūta žalia.

Rūta žalia,
Ten sesutė nutekės,
Rūta žalia.

Rūta žalia,
Rieda žiedas rūdymuos,
Rūta žalia.

Rūta žalia,
Teką sesuo vargeliuos,
Rūta žalia.






Visas sviestas valgo pietus, raliao raliao,
Užu stalo valgo pietus, raliao raliao,
Tiktai mes gi piemenėliai, raliao raliao,
Baloj ant kelmelio, raliao raliao,
Lyja, pila, už kaklelio varva, raliao raliao.
Visgi mums piemenėliams, raliao raliao,
Ant laukelio stipti, raliao raliao,
Karveles ganyti, raliao raliao.
Ar tau nedėlėlė, raliao raliao,
Ar šiokia dienele, raliao raliao,
Vis reikia ganyti, raliao raliao,
Iš mažų dienelių, raliao raliao,
Dideli vargeliai, raliao raliao.
Vargeliai atvargti, raliao raliao,
Kiauleles ganyti, raliao raliao.
Mes ganom karveles, raliao raliao,
Po klampias baleles, raliao raliao.
Ejau per balelę, raliao raliao,
Pamečiau duonelę, raliao raliao,
Išbuyau nevalgęs, raliao raliao,
Per visą dienele, raliao raliao.



Amen kukt, daržan smukt,
Griežčiai raut, maišan kraut,
Turgun vežt, ožką pešt.



Pavasario giedrios dienos —
Ginsim vyrus į rugienas.
Kai rugienas išganysim,
Į pūdymus išvarysim.



Gulagalve, dribakoje,
Gulagalve, dribakoje,
Tprugul, tprugul.

Ralioj, juodoji,
Visur prilakioji,
Ralioj!

Ralioj, dvyloji,
Gražiai ulioji,
Ralioj!

Ralioj, margoji,
Gražiai vaikščioji,
Ralioj!



**SAULELE
MOTINĚLE,
UŽTEKĚK,
UŽTEKĚK**







Saulute močiute,
Nusileisk, nusileisk,
Aš maža piemenėlė,
Trumpas mano sijonėlis,
Man šalta, man šalta.
Saulute močiute,
Į prūsus, į prūsus,
Debesėli juodbruvėli,
Ant mūsų, ant mūsų.
Jau kriūkia kiaulelės,
Nušalo piemenės.



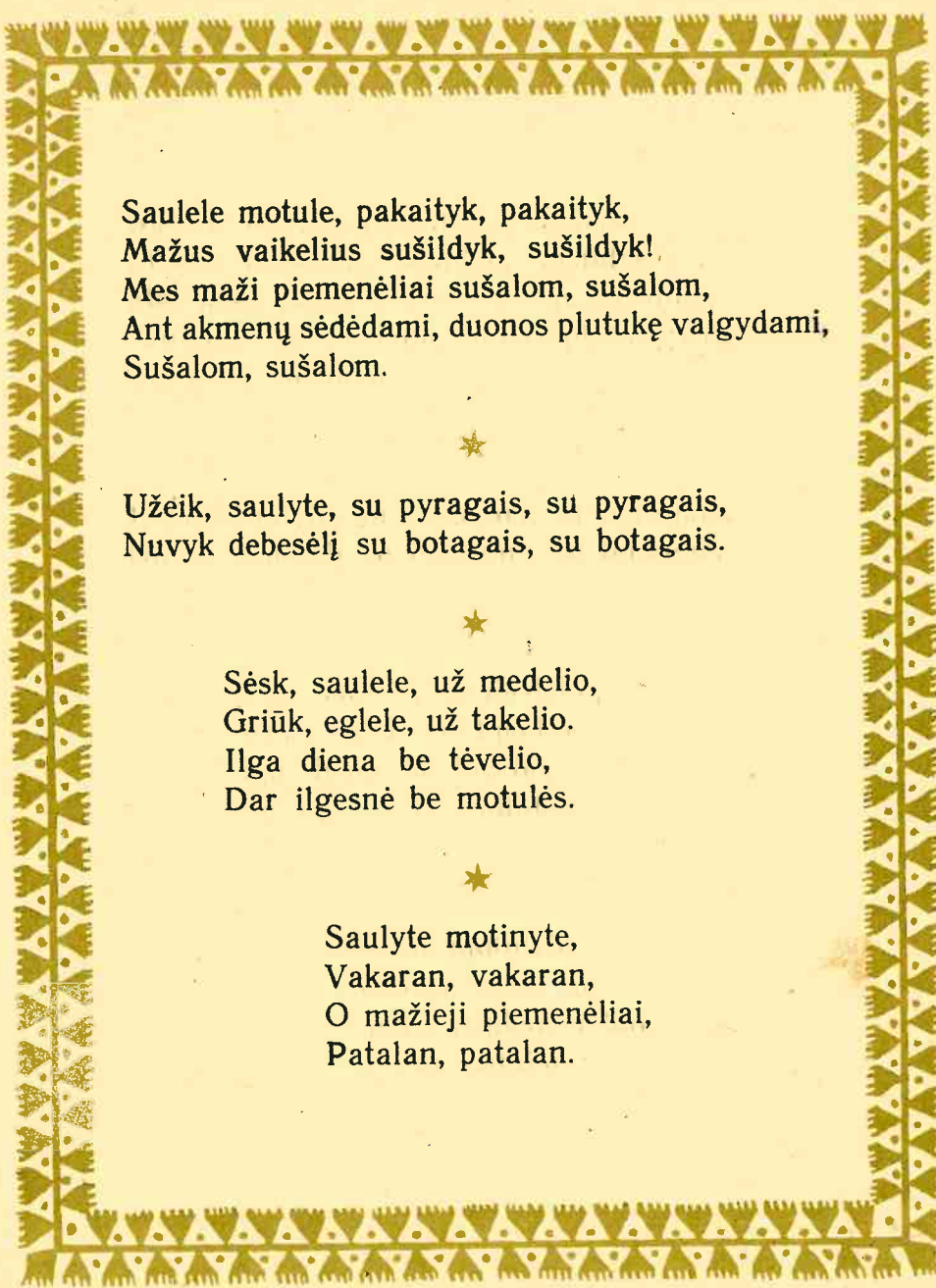
Saulute močiute, ant mūsų, ant mūsų,
Debesėliai juodbruvėliai, ant prūsų, ant prūsų.



Saulyte, saulyte,
Sugrįžk, saulyte,
Sušildyk žemę,
Apgrįžk vėją.

Saulele motinėle, šildyk mane,
Mėnuli tėvuli, šildyk mane,
Zvaigždelės sesutėlės, šildykit mane,
Sietyne brolužėli, šildyk mane.

Saulele motinėle, užtekėk, užtekėk,
Mes maži piemenėliai, mūs trumpi trinytėliai,
Mums šalta, mums šalta!



Saulele motule, pakaityk, pakaityk,
Mažus vaikelius sušildyk, sušildyk!
Mes maži piemenėliai sušalom, sušalom,
Ant akmenų sėdėdami, duonos plutukę valgydami,
Sušalom, sušalom.



Užėik, saulyte, su pyragais, su pyragais,
Nuvyk debesėlį su botagais, su botagais.



Sėsk, saulele, už medelio,
Griūk, eglele, už takelio.
Ilga diena be tėvelio,
Dar ilgesnė be motulės.



Saulyte motinyte,
Vakaran, vakaran,
O mažieji piemenėliai,
Patalan, patalan.





Tykus rytas nematytas,
Gegutės kukuoja.
Teliai bliana, žolę rauna,
Piemenys dainuoja,
Tetervinas ant dirvono
Gražiai burbuliuoja.



Išėjo Cibitis medžioti,
Išėjo Cibitis medžioti,
Hum, ha ir vaikai,
Hum, ha ir vaikai.



Pamatė Cibitis pelėdą,
Pamatė Cibitis pelėdą,
Hum, ha ir vaikai,
Hum, ha ir vaikai.

Nušovė Cibitis pelėdą,
Nušovė Cibitis pelėdą,
Hum, ha ir vaikai,
Hum, ha ir vaikai.





Parnešē Cibitis pelēdā,
Parnešē Cibitis pelēdā,
Hum, ha ir vaikai,
Hum, ha ir vaikai.

Nupešē Cibitis pelēdā,
Nupešē Cibitis pelēdā,
Hum, ha ir vaikai,
Hum, ha ir vaikai.

Išvirē Cibitis pelēdā,
Išvirē Cibitis pelēdā,
Hum, ha ir vaikai,
Hum, ha ir vaikai.

Suvalgē Cibitis pelēdā,
Suvalgē Cibitis pelēdā,
Hum, ha ir vaikai,
Hum, ha ir vaikai.





Sėdi kiškis ant dirvono,
Nuogas, plikas be žipono,
Ausytėlės stačios,
Akytėlės plačios.

— Kad uždėtų kas karūną,
Būčiau karaliūnas.
Kad čia būtų krėslas
Ir pinigų prėslas,
Kad nebūtų čia dirvono,
Ale būtų dvaras,



Šaulių nelaikyčiau,
Šunis išvaikyčiau,
Nors per vieną vasarėlę
Linksmi pasibūčiau.

Lapas sukrotėjo,
Kiškis sudrebėjo,
Nebereikia dvaro,
Krūmuos nudardėjo.

— Lakštingalėle, gražus paukšteli,
Kiek tu turi vaikų?
— Šimtas malkas kirto,
Penki pečių kūrė,
Šeši jaują turi,
O šis trečias
Po žilvyčių krūmelį
Skynė rūtas, skynė mėtus.



— Busil busil, duok tabokos,
Kad neduosi, bus tau striokas.
Busils manęs negirdėjo,
Savo gūžton nuklegėjo.



Šen buvau, ten buvau,
Tokių dyvų nemačiau,
Kad gaidys ant tvoros
Kakarieku užgiedos.





Kėku, kėku,
Kiškis piovė šėką.
Saulė patekėjo,
Šėkas pavytėjo.
Šuva atvažiavo,
Šėką susikrovė.

Kiaune, kiaune,
Ko tu miške bliaini?
Ar tu vaikų neturi?
Tavo vaikai keturi:
Viens po pečium,
Kits ant pečiaus,
Viens po suolu,
Kits ant suolo.



Atskrenda sakalėlis
Per žalias gireles,
Gurklys margas, kaklas lieknas,
Raudonos akelės.



Upytėlė teka,
Žuvytėlės plauko,
Plauk, plauk, žuvyte,
Grynu vandenėliu!
Plauk, plauk, žuvyte,
Grynu vandenėliu!



Vilkas pilkas kepurėtas,
Mūsų lauke neregėtas:
Ausys stačios, kojos plačios,
Dantys kaip vargonai.





Barė ponas katinėlj,
Kam sudaužė uzbonėlj:
— Katiniuk, nu nu nu,
Tave lupiti ketinu.



Katė tupi ant tvoros —
Uodegytė vizga.
Būtų nieko dainuškėlė,
Tiktai ką neilga.

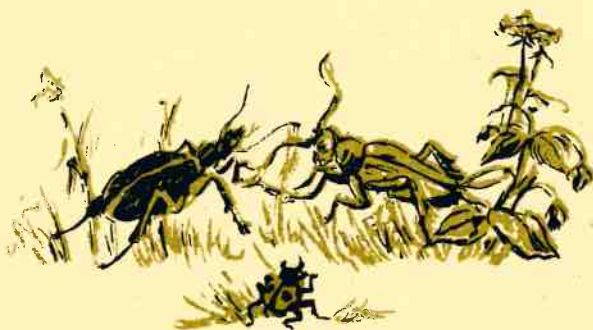


Gaidys mušė bubinėlj
Pagal žalią pušynėlj.
Šarkutė šoka, tilvikas nemoka.
Tam tilvikui per pilvuką —
Tilvikas išmoko.

Senis vilkas avj piovė.
Piovė, piovė, piovė, piovė!
O vilkienė žarnà arė,
O vilkiukai kailį tempė.
Tempė, tempė, tempė, tempė!



Ak džium tabalai,
Susikibo vabalai.
Paimsiu šakaliuką,
Subadysiu vabaliuką.



Ateina vilkė,
Kur duonelę minkė.

Ateina kiškis,
Lopeles atkišęs.

Atleikia erelis,
Visiems duris atdarė.

Atvažiuoja ožka, kidur,
Su alučio bačka, kidur,
Ratina katina dui.

Atleikia lapė,
Kur duonelę kepė.

Atleikia vieversiuukas,
Atneša duonos kepersiuoką.



Atlekia kregždė,
Visus kampelius iškrapštė.

Atvažiuoja meška, kidur,
Net uodega teška, kidur,
Ratina katina dui.

Atbėga vilkas, kidur,
Atsiveja avis pilkas, kidur,
Ratina katina dui.





Suprašė žvirblis
Didį banketą.
Vai vai, džium džium,
Vai vai, džium džium.



Tiktai neprašė
Vienos pelėdos.
Vai vai, džium džium,
Vai vai, džium džium.

Ateina pelėda
Ir neprašyta.
Vai vai, džium džium,
Vai vai, džium džium.



Davė pelėdai
Pusę pyrago.
Vai vai, džium džium,
Vai vai, džium džium.

Ašei mačiau ūkutj,
Per laukelį skrendantj.
Ūkutj, ūkutj,
Per laukelį skrendantj.

Ašei mačiau ūkutj,
Gale lauko tupintj.
Ūkutj, ūkutj,
Gale lauko tupintj.

Ašei mačiau ūkutj,
Kiaušinėlj dedantj.
Ūkutj, ūkutj,
Kiaušinėlj dedantj.



Šilšina, šilšina, boba turi oželį,
Duonos pluta penimą,
Išrūgėlėm girdomą.

— Eik, oželi, vandenio, vandenio.

— Bijočiau vilkelio.

— Eik, eik, nebijok,
Vienu ragu semk, semk,
Kitu ragu gink, gink.



Gaidys, gaidys
Po dvarą skraidys,
Motušės višta
Visa nupešta.





ЇЎЇА
ЛІЎЛІА








Čiūčia liūlia mažučukas,
Kas gi tave bepasups?
Aš išeisiu riešutaut,
O motušė linų raut.
Kas tau košę beišvirs
Ir pienelio bejpils?
A a a a, olialia,
Opapa, odza dza!





Kius, kius kisielius,
Parjoj Motiejus
Per pievos kampa,
Kur vyrus tampo.

Kius, kius kisielius,
Parjoj Motiejus
Per pievos galą,
Kur dalgius kala.



Dzig, dzig Kamajuos
Baronkų pirkti.
Pirksiu mažą — nepriėsiu,
Pirksiu didžią — nesuėsiu
Pirksiu vidurinę.



Kėku, kėku, meška veža šėpą
Per Kupišchio tiltą,
Mano padarytą.
Tiltas sukrutėjo,
Miltai išbyrėjo.

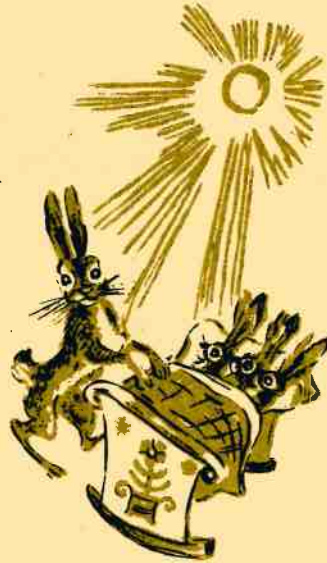
Odza, odza, ódzadza,
Zuikis vaikus lingavo.
Belinguodams užsnūdo —
Katė nosį nukando.



Kikuo, kikuo,
Mano sūnelis,
Kikuo, kikuo,
Mano vaikelis,
Kikuo, kikuo,
Aš tau pakukuosiu,
Kikuo, kikuo, mažutėlis,
Kikuo, kikuo, nedidelis.



Ploju, ploju katytes, katytes,
Mačiau ėkiant varnytes, varnytes,
Pupų, žirnių prilesusias, prilesusias,
Vandenėlio atsigerusias, atsigerusias,
Prrr, vac-vac-vac, vac-vac-vac.



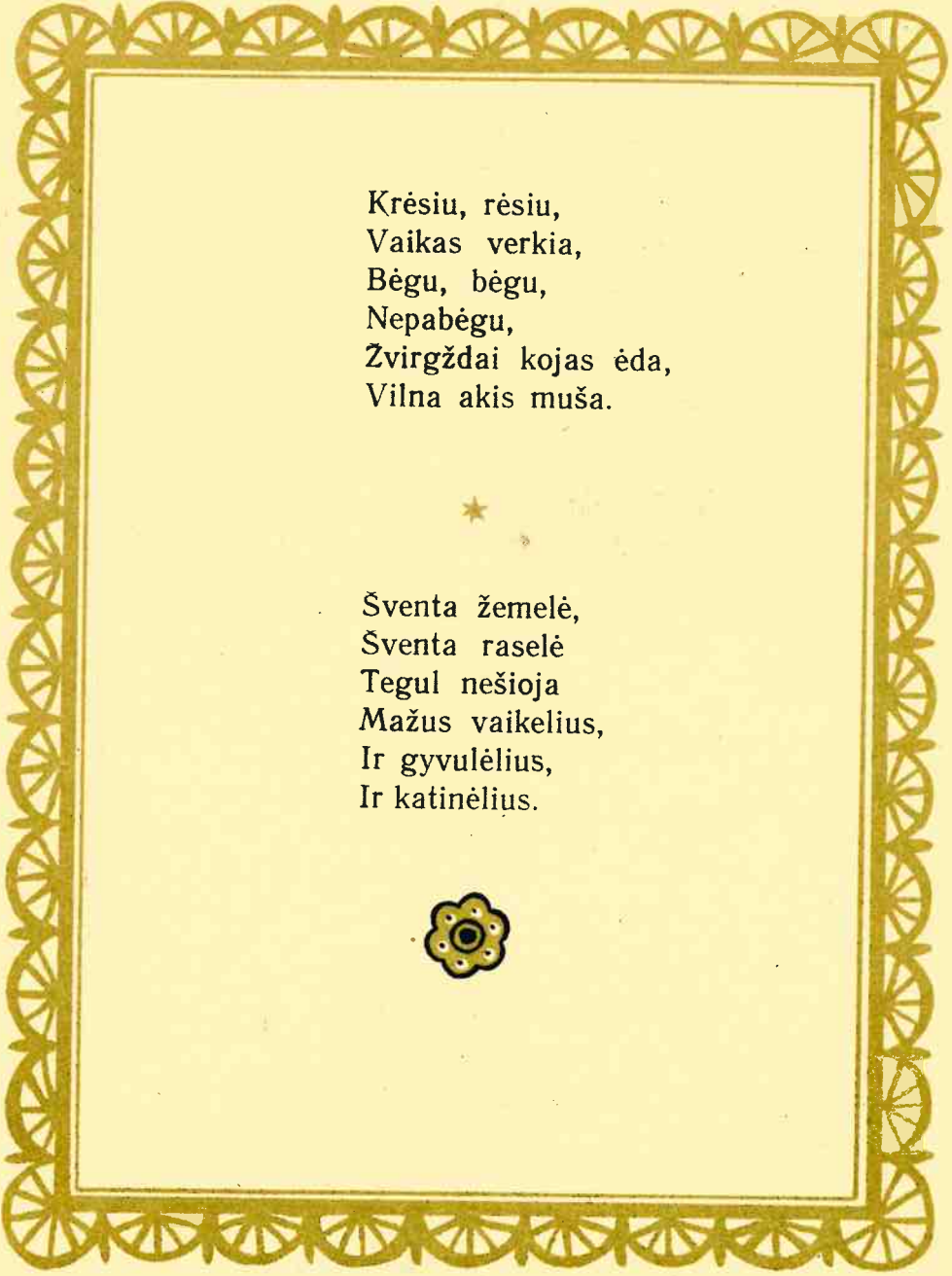


Aš supsiu su daina, a, a,
Tau papranašausiu.
Tau papranašausiu,
Apieikšiu, kuo būsi:

Iš mažų dienelių
Tėvelius mylėsi
Ir kalbos senelių
Neišsižadėsi.

Lietuvą pamėgsi
Ir iš jos nebėgsi.
Čia vargsi, kentėsi,
Arsi ir šienausi.

Arsi ir šienausi,
Ir draugų čia gausi.
Na, užmik, mažyti,
Merk abi akytes.



Krėsiu, rėsiu,
Vaikas verkia,
Bėgu, bėgu,
Nepabėgu,
Zvirgždai kojas ėda,
Vilna akis muša.



Šventa žemelė,
Šventa raselė
Tegul nešioja
Mažus vaikelius,
Ir gyvulėlius,
Ir katinėlius.





Verpiu ratelį,
Supu lopšį,
Oi liūlia, liūlia,
Mažą vaikelį.

Keliu rytelį,
Kuriu ugnelę,
Oi supu, supu
Mažą sūnelį.

Oi užaugš, užaugš
Mano sūnelis,
Bus žalnierėlis,
Bus artojėlis.

Melžiu karvelę,
Girdau avele,
Turiu ant rankų
Mažą vaikelį.

Audžiu staklelėse
Plonas drobeles,
Oi čiūčia liūlia
Mažą vaikelį.

Oi užaugš mano
Didis sūnelis —
Duonos davėjas
Savo tėveliams.

Tėveliai seni
Negalės dirbti,
Sunkių darbelių
Anei patirti.

Sūnelis auga,
Žirgelį šeria,
Į karą joja,
Vilniuj sustoja.



Učia lylia, tu mažoji,
Učia lylia, tu drabnoji.
Kada tave išliūliuosiu,
Kada tave išsiūruosiu?

Lig pečelio — tvirčiau, tvirčiau,
Lig berželio — aukščiau, aukščiau.
Lig ąžuolo — drūčiau, drūčiau,
Lig gulbelės — balčiau, balčiau.
Lig kiškelių — greičiau, greičiau,
Lig paukštelių — sparčiau, sparčiau.



**KUR
TAS
TAVO
ŠUSTINĖLIS**








- A**noj pusėj pušynėlio
Boba minkė šustinėlj.
— Kur tas tavo šustinėlis?
— Kiaulelė suėdė.
— Kur ta tavo kiaulelė?
— Ežere prigirė.
— Kur tas tavo ežeras?
— Karkleliais apaugo.
— Kur tie tavo karkleliai?
— Ožkelė nugraužė.
— Kur ta tavo ožkelė?
— Vilkelis papiovė.
— Kur tas tavo vilkelis?
— Ponas nušovė.
— Kur tas tavo ponas?
— Dvare atsisėdo.
— O kur tavo dvaras?
— O kas tau per bėda!





— Verpeto, verpeto,
Nėr Petro, nėr Petro.

— O kur Petras?

— Už klojimo.

— O ką dirba?

— Vyžas pina.

— O kur jos?

— Kamajuos.

— O kur stos?

— Ant barzdos.

— O kur sės?

— Ant ausies.

— O kai barzda sukrutės?

— Tai ir Petras nuburbės.

— Tu, žvirbliuke, tu tu tu,
Kur tu tupi?

— Po kraiku.

— Ką tau sopa?

— Auselą.

— Nūnai žvirbliukas sunkiai negalėjo,
Žvirbliukui nabagėliui auselę sopėjo.

(Ir taip toliau: sopėjo noselę, kojelę, snėpelį.)



— Ožiuk, ožiuk, kur važiuoji?

— Karkliukų graužti.

— Ožiuk, ožiuk, kas tavo skamba?

— Kamanytės skamba.

— Ožiuk, ožiuk, aš tave piausiu!

— Nepiauk, pagiedosiu giesmytę.

— Pagiedok!

— Palieku, palieku gražią panytę,

Aukštam dvarely sėdinčią,

Aukso siūlelius verpiančią,

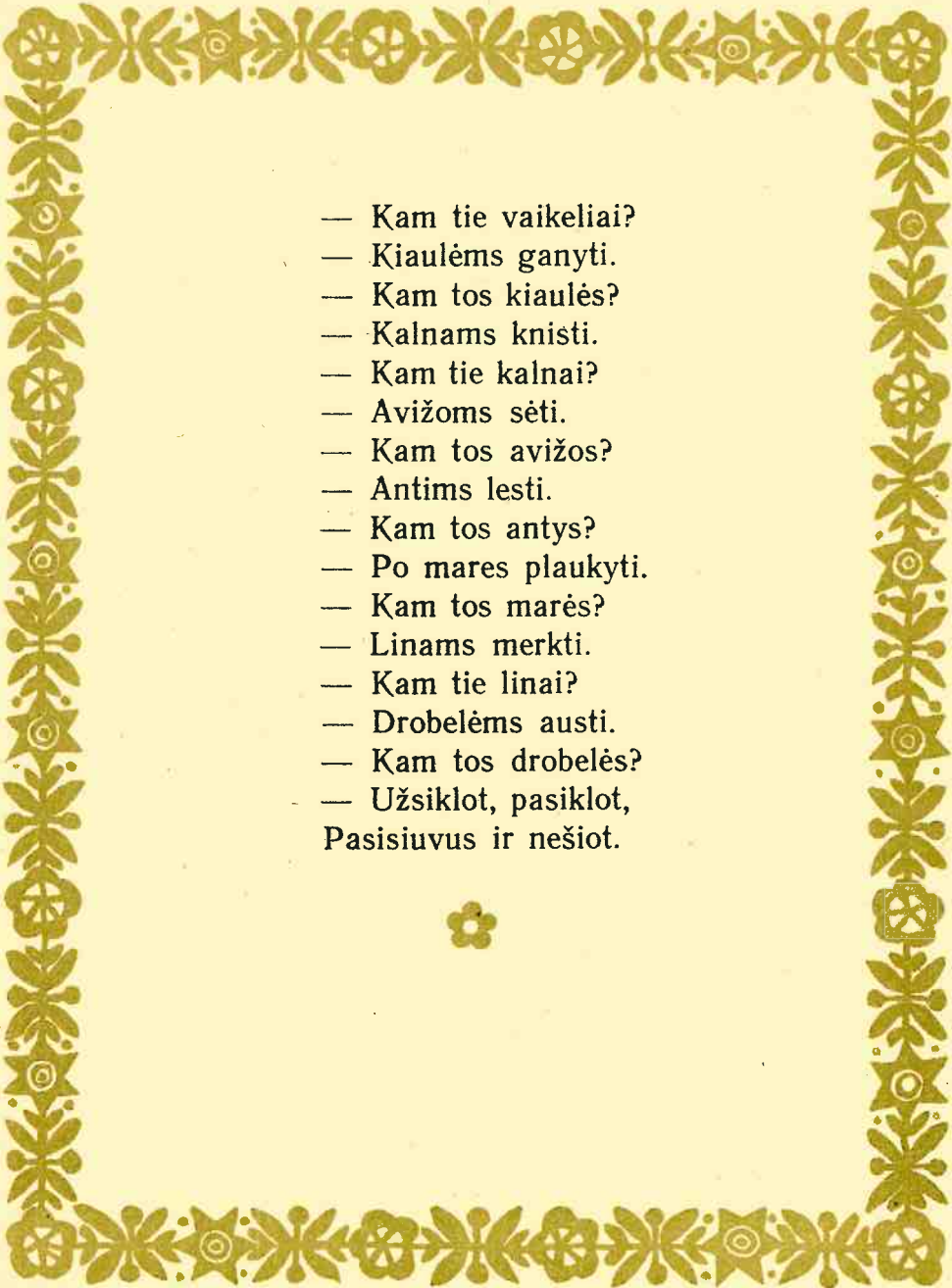
Slaunų svetelių laukiančią,

Šilkų kasą pinančią.



Kai aš mažas buvau,
Šile ožius ganiau,
Sėdėdamas ant kelmelio,
Pinigėlius skaičiau.

- Kam tie pinigėliai?
- Dalgelėms pirkti.
- Kam tos dalgelės?
- Šieneliui piauti.
- Kam tas šienelis?
- Karvytėms ėsti.
- Kam tos karvytės?
- Pieneliui duoti.
- Kam tas pienelis?
- Vaikeliams gerti.

- 
- Kam tie vaikeliai?
 - Kiaulėms ganyti.
 - Kam tos kiaulės?
 - Kalnams knisti.
 - Kam tie kalnai?
 - Avižoms sėti.
 - Kam tos avižos?
 - Antims lesti.
 - Kam tos antys?
 - Po mares plaukyti.
 - Kam tos marės?
 - Linams merkti.
 - Kam tie linai?
 - Drobėlėms austi.
 - Kam tos drobelės?
 - Užsiklot, pasiklot,
Pasisiuvus ir nešiot.



Katelė rauda gryčioj, durelės girgžda,
šiukšlynas užsidegė, šarka uodegą išsipešė,
briedis ragus paprieždin pametė, merga puody-
nę sudaužė, močia tešlą išdrabstė, kiaulė par-
šiukus suėdė, tėvas klojimą uždegė. Atėjo
senelis ir sako:

— Ką jūs padarėt?

Katelė rauda gryčioj, durelės girgžda,
ir t. t.



— Kur buvai, katele?

— Kamarėlėj.

— Ką veikei?

— Pienelį lakiau.

— Ar man palikai?

— Palikau, —

Kai šokau per langelį,
išliejau pienelį.

— A škac, a škac, a škac!




Seniau, paėmę už nosies, klausdavo:

- Kur šniūtės?
- Ežere.
- Ką dirba?
- Vaikus peri.
- Kokius?
- Tokius, kaip ir pati.

Nosį paleidžia.



- O lia lia,
Ginsim namolia.
- Ką dirbdami?
- Košelę virdami.
- Kokių miltų?
- Pelenėlių.
- Kuo pasuksim?
- Katės kojele.
- Kuo užkulsim?
- Varlės taukeliais.



— Tēve mūsu,
Aš ne jūsu.
— O kieno?
— Simano.
— Kur tas Simanas?
— Už klojimo.
— Kā jis dirba?
— Vyžas pina.
— Kur jis jos?
— Ant vainos.
— Kur jis stos?
— Ant lazdos.
— Ta lazdelē sukrotēs,
Jam barzdelē nubyrēs.



**KAI
AŠ
BUVAU
MAŽUČIUKAS**







Kai aš buvau mažučiukas,
Tai avėjau pantapliukais,
Kai užaugau vyras,
Nusipyniau vyžas.



Kai aš buvau mažutėlis mažas,
Buvau labai gražus.
Manęs sesės nepažino —
Avinėliu pavadino.





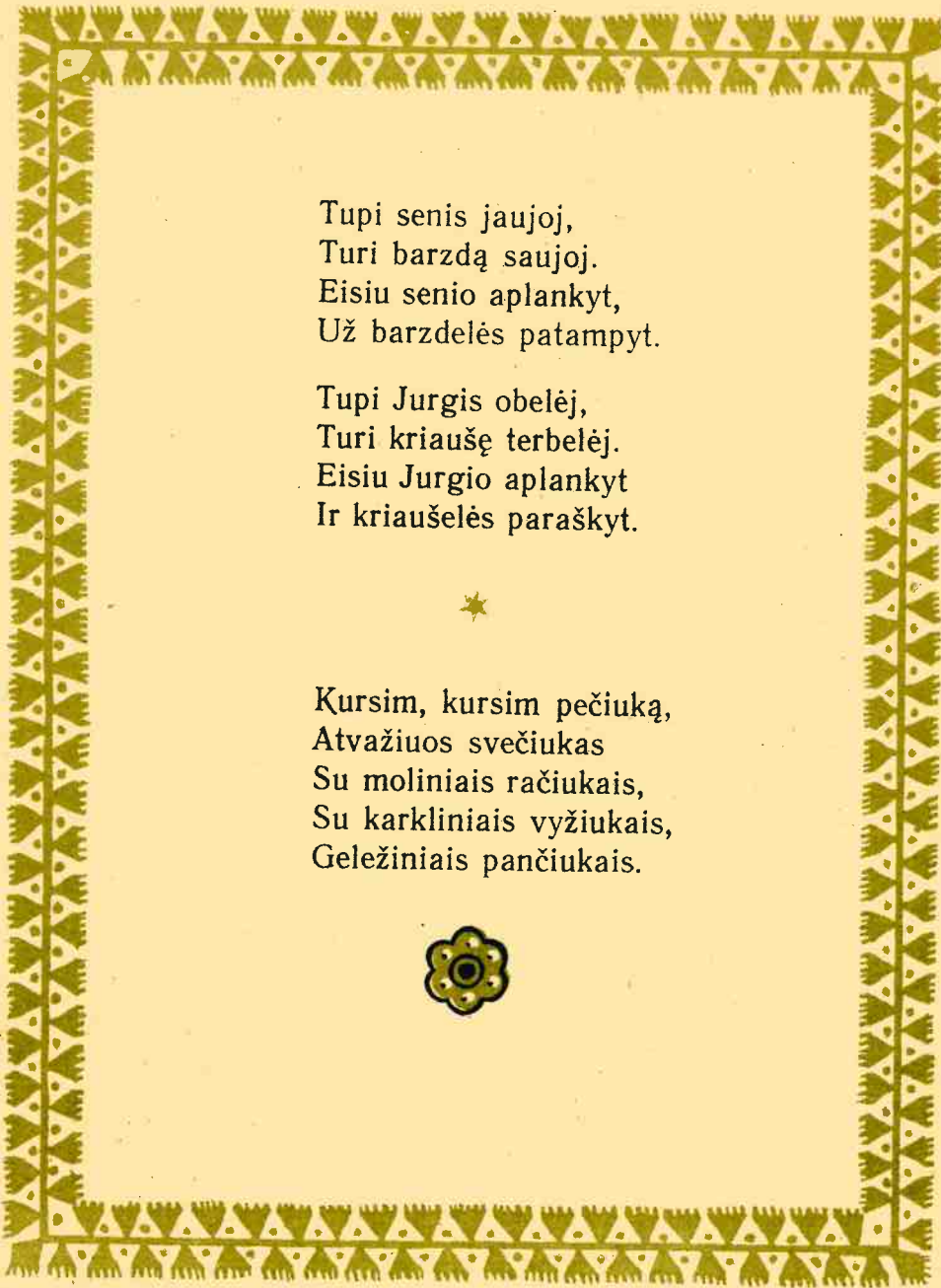
Čyru, čyru, duok pipirų,
Kad neduosi, nečyruosiu.
Pasamdysi penkis vyrus,
Kad sugrūstų man pipirus.



O-čia-čia, o-pa-pa,
Vilkas vijo voverę,
Pro pušaitę, pro eglaitę,
Pasikaišęs uodegaitę.



Tunda, tunda, tunda,
Visi mane stumdo.
Kai paūgėšiu,
Ir aš kitus pastūmėsiu.



Tupi senis jaujoj,
Turi barzdą saujoj.
Eisiu senio aplankyt,
Už barzdelės patampyt.

Tupi Jurgis obelėj,
Turi kriaušę terbelėj.
Eisiu Jurgio aplankyt
Ir kriaušelės paraškyt.



Kursim, kursim pečiuką,
Atvažiuos svečiukas
Su moliniais račiukais,
Su karkliniais vyžiukais,
Geležiniais pančiukais.





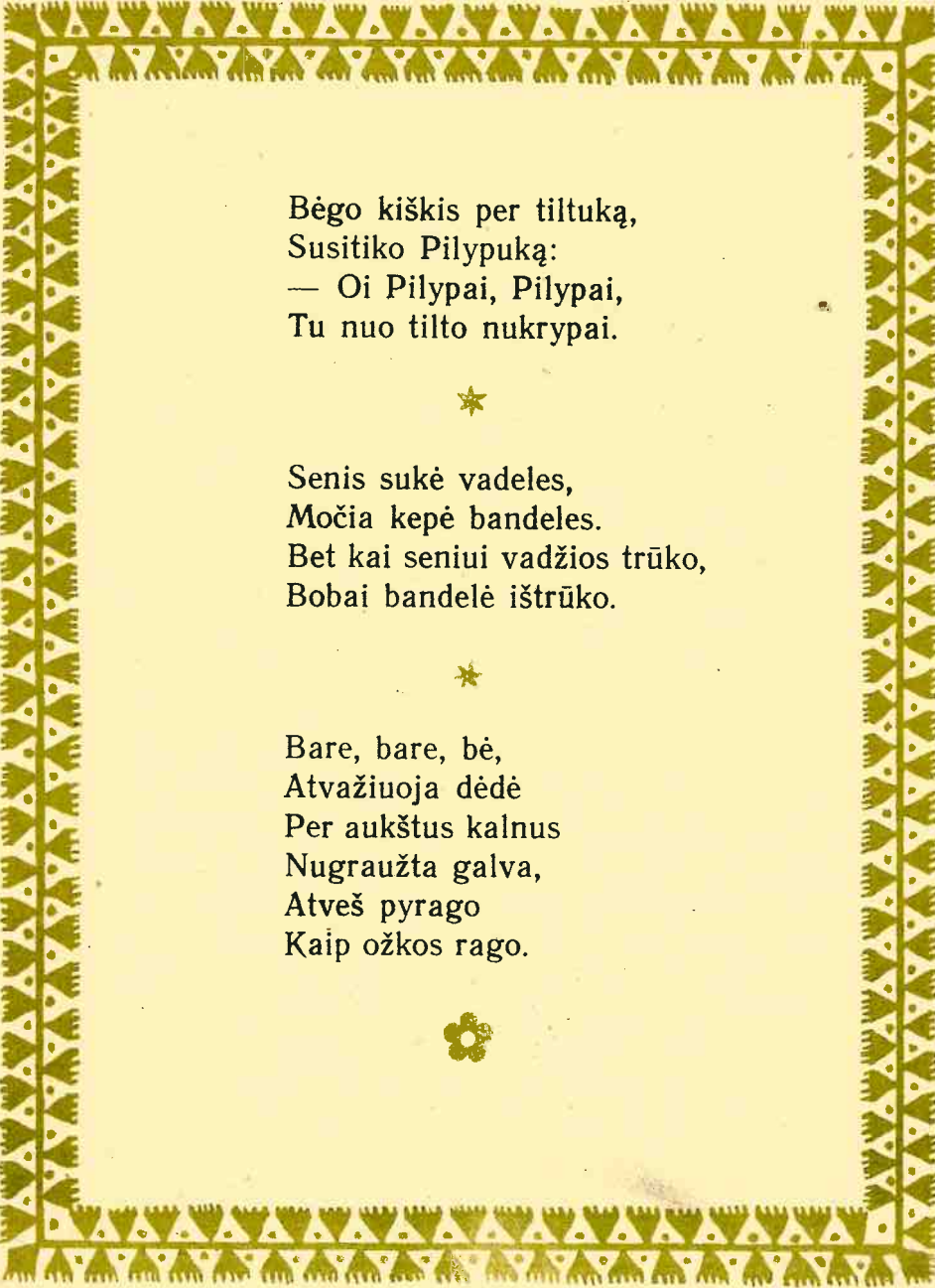
Sèdi Rainys ant kalniuko,
Jis nebijo nè velniuko.
Turi strielbą ir birbynę,
Veja biesą per purvyną.



Ta-ta-to, katučių,
Duos motutė kruopučių,
Duos tėvelis šilingėlį,
Nusipirksi baronkėlę —
Šaltą, baltą, didelę.



Melagis melavo,
Per tiltą važiavo,
Rateliai užkliuvo,
Melagis išgriuvo.



Bėgo kiškis per tiltuką,
Susitiko Pilypuką:
— Oi Pilypai, Pilypai,
Tu nuo tilto nukrypai.



Senis sukė vadeles,
Močia kepė bandeles.
Bet kai seniui vadžios trūko,
Bobai bandelė ištrūko.



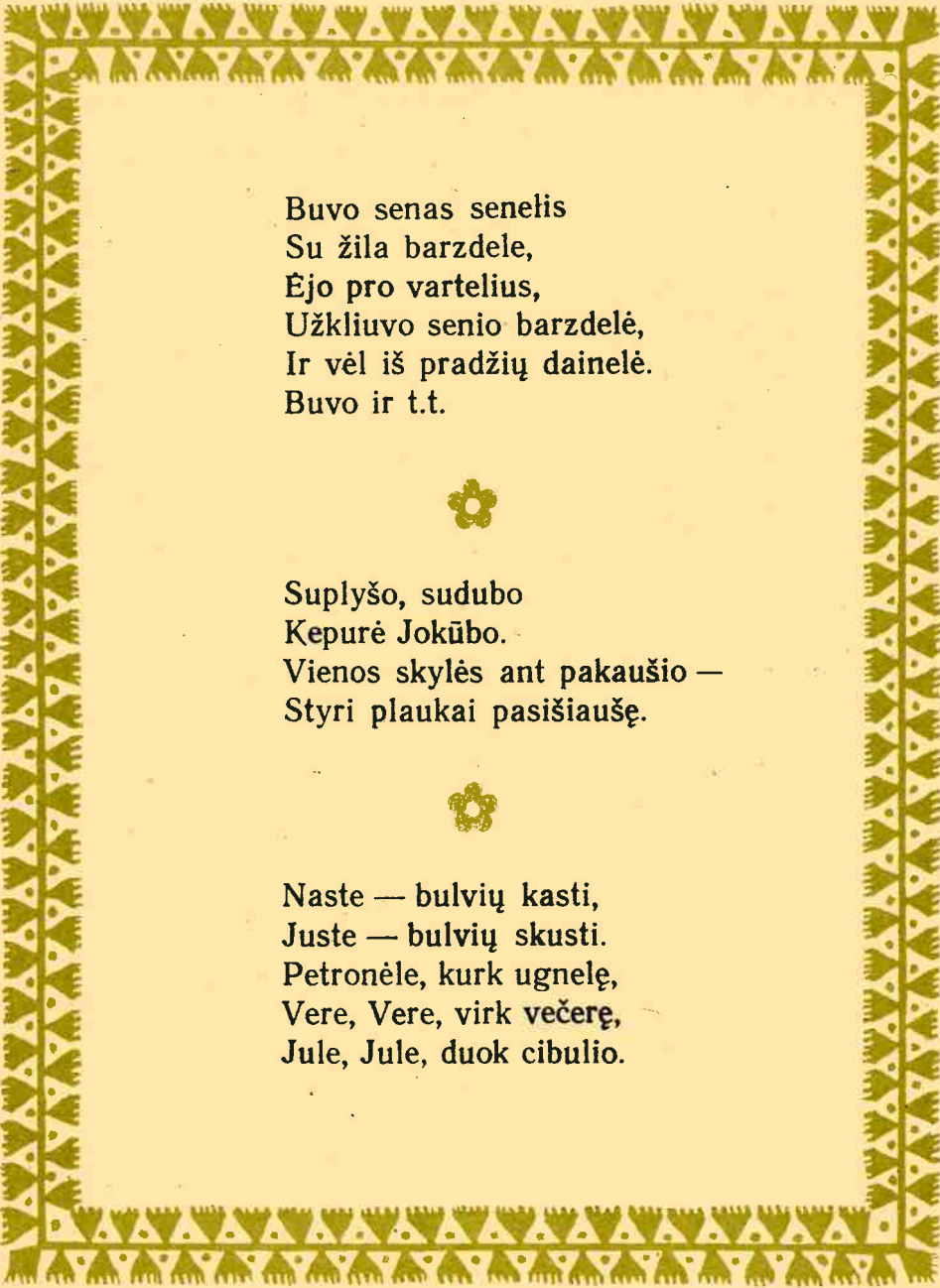
Bare, bare, bė,
Atvažiuoja dėdė
Per aukštus kalnus
Nugraužta galva,
Atveš pyrago
Kaip ožkos rago.





Bare, bare, bė,
Atvažiuoja dėdė
Per aukštus kalnus
Nugraužta galva,
Per Kupiškio tiltą,
Iš smėlio supiltą.
Tiltas sukrutėjo,
Miltai išbyrėjo,
Vežimas pavirto,
Ir dėdė išvirto.

Ėjo šiaučius mažučiuokas,
Dviem vardeliais Pranciškiukas,
Nešė už pečių kurpaliukų.
Jam kojėlė paslydėjo,
Kurpaliukai išbyrėjo.
Rinko, rinko, nesurinko.
Skaito, skaito — ne visi.



Buvo senas senelis
Su žila barzdele,
Ejo pro vartelius,
Užkliuvo senio barzdelė,
Ir vėl iš pradžių dainelė.
Buvo ir t.t.



Suplyšo, sudubo
Kepurė Jokūbo.
Vienos skylės ant pakaušio —
Styri plaukai pasišiaušę.



Naste — bulvių kasti,
Juste — bulvių skusti.
Petronėle, kurk ugnelę,
Vere, Vere, virk večerę,
Jule, Jule, duok cibulio.

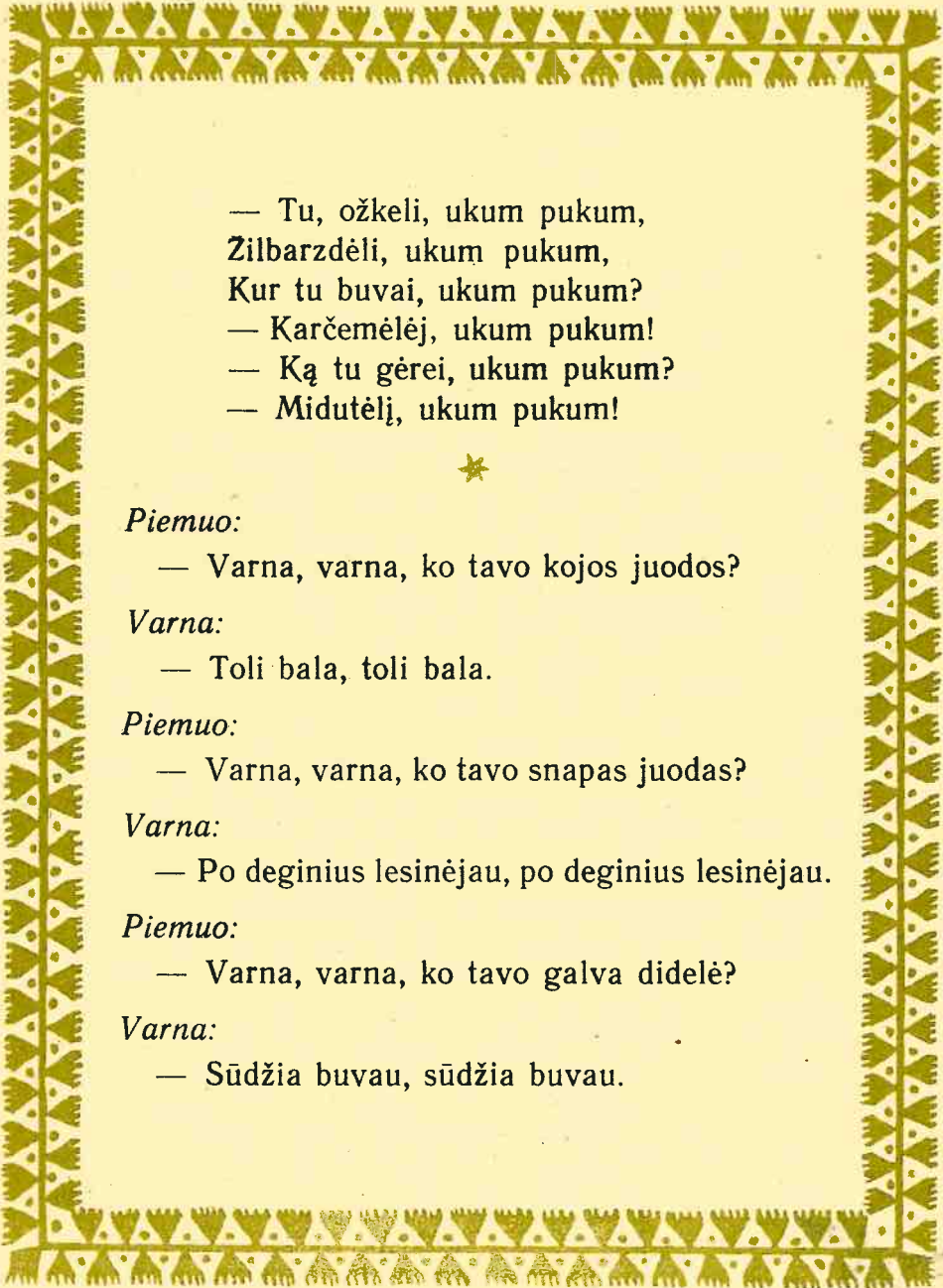


Seniau piemenys, ganydami bendrai bandas, prasimanydavo įvairiausių žaidimų ir visokių pramogų. Pavyzdžiui, sakydavo pamokslus:

Anuo metu zuikis tarė savo apaštalams:
Klausykite, kelnes marškinius tapykite.
Anuo metu, kada gelžinsniaipiai lėkė per
mūsų žemę,
Kada baronkomis snigo, vaikai per naktis
neužmigo,

Kada kilbasom tvoras tvėrė,
Kada katės lojo, šunys giedojo,
Kada strielčius zuikiai šaudė,
Varnos sutūpusios ant kelio snaudė,
Tada piemenims rojus buvo,
Pakol dangaus vartai nesugriuvo.



- 
- Tu, ožkeli, ukum pukum,
Zilbarzdēli, ukum pukum,
Kur tu buvai, ukum pukum?
— Karčemēlēj, ukum pukum!
— Kā tu gērei, ukum pukum?
— Midutēlj, ukum pukum!



Piemuo:

- Varna, varna, ko tavo kojos juodos?

Varna:

- Toli bala, toli bala.

Piemuo:

- Varna, varna, ko tavo snapas juodas?

Varna:

- Po deginius lesinējau, po deginius lesinējau.

Piemuo:

- Varna, varna, ko tavo galva didelē?

Varna:

- Sūdžia buvau, sūdžia buvau.

Kai aš buvau mažas,
Mažas nedidelis,
Man padarė tėvutėlis
Su šešiais kempeliais
Mažą kašikėlį
Mažam pagrybauti.
Mažam pagrybauti
Žaliajam miškely
Ir man mažam riešutauti
Baltajam gojely.
Darė kašikėlį
Man gi pagrybauti.
Kai aš buvau mažas,
Mažas nedidelis,
Man pasiuvo motinėlė
Juodą gražų žiponėlį.
Siuvo motinėlė
Kiemely vaikščioti.






Ein senelis pabaliais, pabaliais, pabaliais,
Muša varles pagaliais, pagaliais, pagaliais.
Plum-plum, lapu-tapu, plum-plum, lapu-tapu,
Plum-plum, lapu-tapu, plum-plum, lapu-tapu.

Užsivilkęs sermėgą, sermėgą, sermėgą,
Toj sermėgoj kišenė, kišenė, kišenė.
Plum-plum, lapu-tapu, plum-plum, lapu-tapu,
Plum-plum, lapu-tapu, plum-plum, lapu-tapu.

Toj kišenėj pypkelė, pypkelė, pypkelė,
Toj pypkelėj taboka, taboka, taboka.
Plum-plum, lapu-tapu, plum-plum, lapu-tapu,
Plum-plum, lapu-tapu, plum-plum, lapu-tapu.





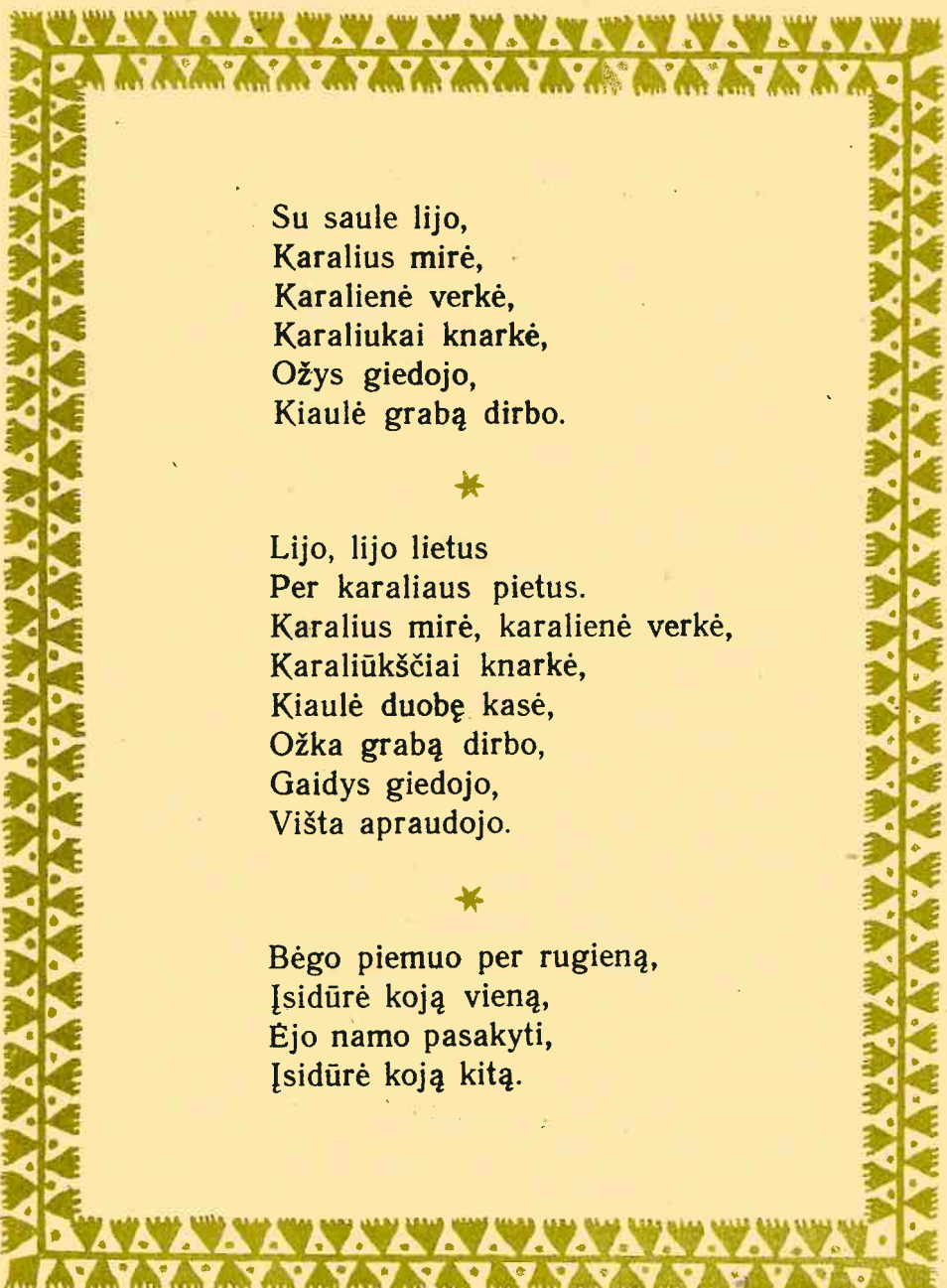
Aš mažas vaikelis,
Kaip pupų pėdelis,
Kūtėj pastatytas,
Avelių nukramtytas.
Prašyčiau pyrago,
Bet bijau ilgo botago,
Šokčiau per langą —
Bijau nususukt sprandą,
Bėgčiau į mišką —
Bijau perplėšti kišką.



Tupi katinas ant tvoros —
Jam akelės mirga.
Būtų graži ta dainelė,
Bet nelabai ilga.



Elena, Elena
Piovė gaidį balana;
Toliai piovė ir dryliavo,
Ligi gaidys galą gavo.



Su saule lijo,
Karalius mirė,
Karalienė verkė,
Karaliukai knarkė,
Ožys giedojo,
Kiaulė grabą dirbo.



Lijo, lijo lietus
Per karaliaus pietus.
Karalius mirė, karalienė verkė,
Karaliūkščiai knarkė,
Kiaulė duobę kasė,
Ožka grabą dirbo,
Gaidys giedojo,
Višta apraudojo.



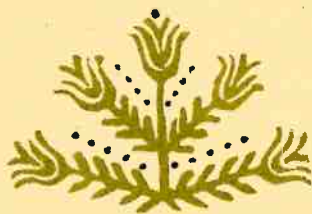
Bėgo piemuo per rugieną,
Įsidūrė koją vieną,
Ėjo namo pasakyti,
Įsidūrė koją kitą.

Mama virė pyragaičius,
Mama virė pyragaičius,
Man galelį kyšt!

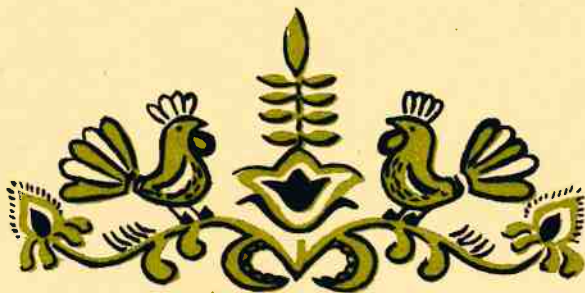




ŽAIDIMAI







KIŠKELIS

Vaikai sustoja ratu. Rato viduryje stoja „kiškėlis“. Sukdamiesi dainuoja:

*Tu kiškėli, tu pilkasai,
Kiškėliukai tu greitasai,
Dar ne tau, dar ne tau
Iš darželio šokti,
Dar ne tau, dar ne tau
Iš darželio šokti.
Tvorelytė geležinė,
Varteliukai sidabriniai,
Dabar tau, dabar tau
Iš darželio šokti,
Dabar tau, dabar tau
Iš darželio šokti.*

Kai dainuojama „dabar tau“, kiškelis stengiasi iš rato išsprukti, o žaidėjai, žinoma, nenori jo išleisti. Jei kiškeliui pasiseka išsprukti, tai kiškeliu tampa tas, pro kurį iš dešinės pusės išlindo kiškelis. Jei kiškeliui, dainuojant keturis kartus „dabar tau“, nepasiseka iš rato iššokti, tai žaidėjai du kartus dainuoja:

*Nebe tau, nebe tau
Iš darželio šokti.*

Po to žaidimas prasideda iš pradžių, ir kiškelis pasilieka tas pats.

GANDRO KOJOS

Vaikai išsipauna dvi gana storas žalgas, kokių 2 metrų ilgumo. Pataiko jas taip nupiauti, kad ties viduriu liktų šaka, kur galima būtų kojas uždėti. Žalgas dailiai nugeni, ir tada vienas kuris vaikas mėgina jomis vaikščioti. Vieną koją pastato ant vienos žalgos šakos, o antrą — ant kitos ir, susiėmęs už žalgų viršūnių, eina lyg gandras. Taip vaikščioja gana greitai. Naktigoniai su tokiomis „gandro kojomis“ eidavo žmonių gąsdinti.

ROPE SEJA

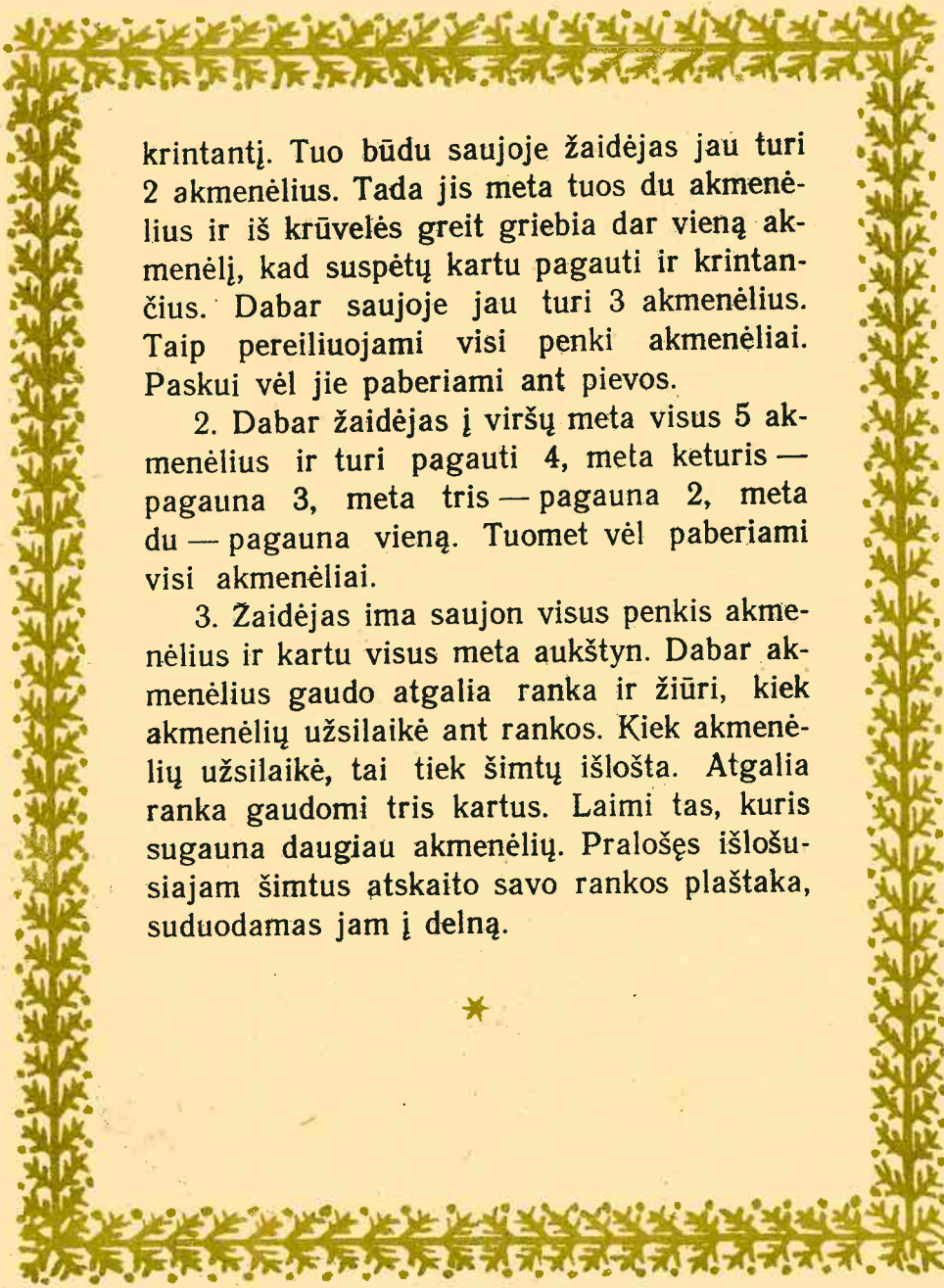
Kai piemenys susitaria sėti ropę, vienas vaikas žolėje peiliuku išpiauna ropės dydžio velėną, ją išrauna ir vėl pasodina — čia yra „ropė“. Katras nori pasėti ropę rauti, tam užrišamos akys, apsakamas, kad greit neatsigodėtų, kur ropė yra, ir paleidžiamas ieškoti. Vaikas ranka grabalioja po pievą, ieškodamas „ropės“. Jeigu greit nesuranda, tada jam sako: „Mes tau pasėsime, kad pats nemoki sėti!“ Tada vienas kuris iš po „ropės“ paima saują žemių ir taiko į burną įberti „ropių sėklų“. Šis, su užrištom akim, visaip ginasi.



ZAIDIMAS SU AKMENĖLIAIS

Kiekvienas žaidėjas pasiima po 5 akmenėlius. Žaisti pradeda taip:

1. Visi penki akmenėliai paberiami ant pievos. Žaidėjas ima iš krūvelės vieną akmenėlį, meta į viršų ir tuo pat metu greit čiumpa kitą akmenėlį, kad suspėtų kartu pagauti ir



krintantį. Tuo būdu saujoje žaidėjas jau turi 2 akmenėlius. Tada jis meta tuos du akmenėlius ir iš krūvelės greit griebia dar vieną akmenėlį, kad suspėtų kartu pagauti ir krintančius. Dabar saujoje jau turi 3 akmenėlius. Taip pereilijuojami visi penki akmenėliai. Paskui vėl jie paberiami ant pievos.

2. Dabar žaidėjas į viršų meta visus 5 akmenėlius ir turi pagauti 4, meta keturis — pagauna 3, meta tris — pagauna 2, meta du — pagauna vieną. Tuomet vėl paberiami visi akmenėliai.

3. Žaidėjas ima saujon visus penkis akmenėlius ir kartu visus meta aukštyn. Dabar akmenėlius gauda atgalia ranka ir žiūri, kiek akmenėlių užsilaikė ant rankos. Kiek akmenėlių užsilaikė, tai tiek šimtų išlošta. Atgalia ranka gaudomi tris kartus. Laimi tas, kuris sugauna daugiau akmenėlių. Pralošęs išlošusiam šimtus atskaito savo rankos plaštaka, suduodamas jam į delną.



AVELĖS IR PIEMUO

Visi vaikai sutupia ratu, vaizduoja avelės. Vienas vaikas, rankoje laikydamas pantį, eina aplink ratą ir dainuoja:

*Ganau ganau avelės
po žaliąsias pieveles.
Tupi vilkas už tvoros —
aš to vilko nebijau,
su pagaikščiu nuvijau.
Duosiu nykščiu,
pavirs pernykščiu.
Duosiu kuloku,
pavirs buroku!*

Paskutiniuosius žodžius tardamas, piemuo su pančiu sušeria avelėi per petį. Avelė bėga aplink ratą, stengdamasi pralenkti piemenėlį ir vėl atsitūpti savo vietoje. Katras pirmas pribėga tuščią vietą, tas ją užima, o pasilikęs paima pantį ir vėl gano avelės. Žaidimas tol vyksta, kol visi pabūna piemenimis arba nors pabėgioja avelėmis.



GAMTOJE

Kai vaikai randa vabalą kalvelį, tai sako:

— *Kalveli, kalveli, nukalk man nagelį.*

Kai jie pagauna dievo karvytę, tai padeda ją ant rankos ir sako:

— *Petruška Maruška,
Katram šone balta duona,
Katram šone juoda duona?*

Dievo karvytė skrenda visada ton pusėn, kur balta duona esti.

— *Maryt Katryt, kada bus lietaus?
Ar rytoj, ar poryt?*

Taip kalbinama dievo karvytė, kol ji pasikelia skristi. Jei ji pasikelia tariant žodį „rytoj“, tai reiškia — ryt bus lietaus. Jei karvytė ima skristi tariant bet kurį kitą žodį, tai reiškia — ji nepasako. Tada vaikai pyksta ant dievo karvytės.



Rudenį, pamatę gerves skrendant, piemenys suka ant piršto ar botago kepurę ir sako:

— Suku, suku gervelei galvą.

Taip sako, iki tos pradeda suktis. Jei nori atitaisyti, ištiesia dvišakėį botago virvutę ir sako, kol atsitaiso:

— Šitai gervelės, šitai gervelės!



Piemenėliai, kad greičiau pasibaigtų ruduo, imtų snigti ir nereikėtų ganyti, daro taip: baltą ožką arba baltą avelę varo apie tris suaugusius berželius (berželiai taip pat balti) ir rėkia:

— Sniegas, sniegutis, sniegelis!

Taip rėkia 3 kartus po devynis, viso 27 kartus. Tada, sako, tikrai ima snigti ir jau nebereikia ganyti.



Jei vaikai kur eidami ar žaisdami lauke randa Petronėlę,¹ tai padeda ją ant delno ir, linguodami ranką, tol dainuoja šią dainelę, kol Petronėlė nulekia:

*Petronėle, lėk, lėk,
Tavo vaikai rėk, rėk.
Šaukštai bliūdai nemazgoti,
Po staleliu pakavoti,*

¹ I boružę panašus vabalėlis.

*Šaukštai bliūdai nemazgoti,
Po staleliu pakavoti.
Petronėle, lėk, lėk,
Tavo vaikai rėk, rėk ir t. t.*



Pamatę lekiantį gandraų, vaikai dainuoja:
*Garny, garny, pasuk ratą,
Aš tau duosiu klevo lapą.*

ŽĄSELES GANYTI

Žaidėjai susikabina vienas kitam iš užpakalio ir sustoja vienoje eilėje kaip žąsys. Pirmutinis būna žąsinas, visi kiti — žąsys. Toliau vilkas ugnį kuria, dėsto pagaliukus. Tiek žąsinu, tiek vilku daugiausia būna berniukai, o žąsimis gali būti ir vieni, ir antri. Žąsinas su žąsimis prieina prie vilko ir klausia:

- Ką čia veiki?
- Ugneleų kuriu.
- Ką su ta ugnele veiksi?
- Vandenių kaitinsiu.
- Ką su tuo vandenių veiksi?
- Geldelę plausiu.

— Ką su ta geldele veiksi?

— Žąselę piausiu.

— Iš katro būrio?

— Iš to pačio.

Vilkas keliasi, puola prie žąsų, sakydamas:

— Noriu mėsos!

Žąsinas gina, ištiesęs sparnus (rankas), vis lenda vilkui už akių, kad šis neprieitų prie žąsų. Žąsys eilėje slepiasi už žąsino. Jei vilkas kurią pagauna, išsitempia iš būrio, kanda po kaklų, į galvą ir t. t., vadinasi, piauna žąsį. Žąsis girgčioja, ir žaidimas vėl prasideda naujos žąsies gaudymu. Išpiovus visas žąsis, žaidimas baigiasi.

Tada pradedama vėl iš naujo.

RIDIKAS

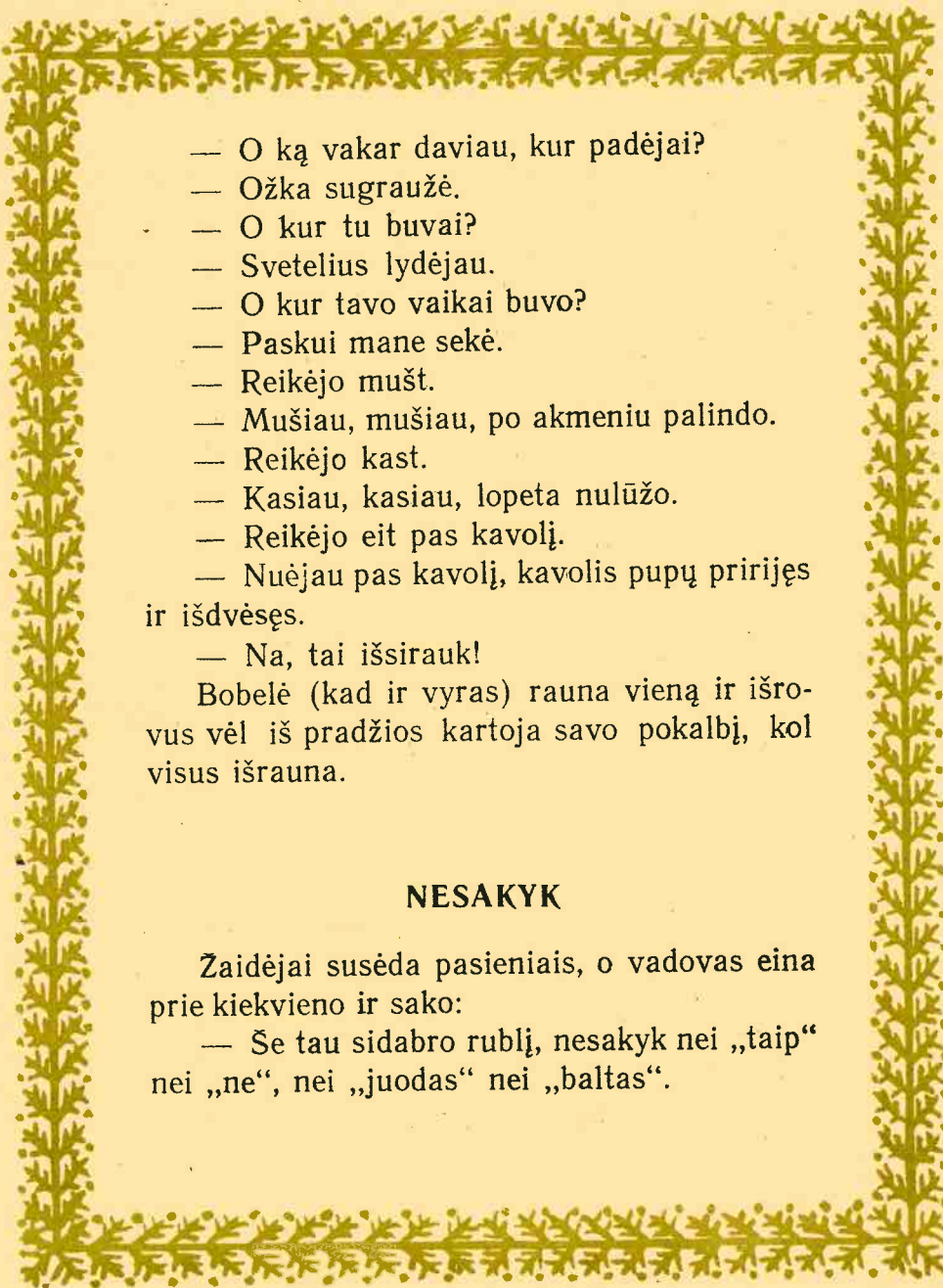
Visi susėda ir tvirtai susikabina. Ateina bobelė ir stuksi lazda, o pardavėja klausia:

— Kas čia stuksi?

— Bobelytė.

— Ko jai reikia?

— Ridikiuko.

- 
- O ką vakar daviau, kur padėjai?
 - Ožka sugrauzė.
 - O kur tu buvai?
 - Svetelius lydėjau.
 - O kur tavo vaikai buvo?
 - Paskui mane sekė.
 - Reikėjo mušt.
 - Mušiau, mušiau, po akmeniu palindo.
 - Reikėjo kast.
 - Kasiau, kasiau, lopeta nulūžo.
 - Reikėjo eit pas kavolį.
 - Nuėjau pas kavolį, kavolis pupų pririjęs ir išdvėšęs.

— Na, tai išsirauk!

Bobelė (kad ir vyras) rauna vieną ir išrovus vėl iš pradžios kartoja savo pokalbį, kol visus išrauna.

NESAKYK

Zaidėjai susėda pasieniais, o vadovas eina prie kiekvieno ir sako:

— Še tau sidabro rublį, nesakyk nei „taip“ nei „ne“, nei „juodas“ nei „baltas“.

Apėjęs visus žaidėjus, grįžta prie pirmojo ir klausia:

— Ką tu pirakai už tą sidabro rublį?

Žaidėjas turi atsakyti, ką pirko, kur dėjo ir t. t.

— Skarelę.

— Kokia ji buvo?

— Marga.

— Kur tu ją dėjai?

— Užsirišau.

— Ar tau ji niekada nenusibodo?

— Ne.

Žaidėjas, ištaręs užgintąjį žodį, duoda fantą. Paprastai šiame žaidime retai kas lieka nedavęs fanto. Surinkus daug fantų, reikia juos išpirkti. Išperkant užduodama atlikti bausmės.

MAIŠAS

Tvirtai susikabinus rankomis, padaromas ratelis. Visi dainuoja:

*Pakulinis maišas,
Trinytiškai austas,
Pakulinis maišas,
Trinytiškai austas.*

Dainuojant „Pakulinis maišas...“, visi stovi vietoje. Tik pradėjus dainuoti:

*Maišas yra, grikliai byra,
Maišas yra, grikliai byra ir t. t.,*

vadovas, paskui save traukdamas kitus, pradeda lįsti pro rankas.

Iš tolo žiūrint, jei visi tvirtai laikosi, nepasileidžia, toks ratelis atrodo nepaprastai keistai, ir jei sumanus vadovas, tai po tokio siuvinimo ratelis grįžta į pirmąją padėtį.

PASKAIČIUOKIM

Vienas — pienas,
Dujai — tujai,
Trys — nurys,
Keturi — tujai nieko neturi,
Penki — kam kumelę kinki,
Šeši — kam bobą peši,
Septyni — pušyni,
Aštuoni — pakluony,
Devyni — eglyni,
Dešimts — niekas neišims.

KATĖ IR PELĖS

Vaikai susiima už rankų ir eina ratu dainuodami. Rato viduryje dvi pelytės, o už rato katė.

*Pelė su pele šoka,
o katė nemoka.
Pelė su pele šoka,
o katė nemoka...*

Katė tol tyko pelę, kol įlenda ratelin ir pagauna ją. Tada paskiriama naujos pelės ir katė.

PIEMENŲ KALBA

Piemenys turėjo ir turi savo kalbą, kur tarp skiemenų prikaišo po naują skiemenį: be, var, per...

Pvz., arklys — varar-varklys, turi — betu-beri.

BOBOS PUODAI

Ant žagotinio (šakotos lazdos) užkabina mas kablys. Visi žaidėjai sustoja eilėn su lazdom, kurias, uždėję ant kojos, meta tolyn. Ku-

rio lazda arčiausiai nulėkė, tas lieka boba. Boba eina su 1-2 m. ilgumo žabu, kurio galas dvišakas, prie žagotinio ir pasitraukia šalin. Žaidėjai nubrėžia liniją nuo žagotinio už kokių 10-15 žingsnių.

Būrimo metu toliausiai nusviedęs lazda žaidėjas meta lazda į žagotinį, taikydamas sudaužyti bobos puodus. Jam nekliuvus, meta kitas, irgi iš eilės toliau numetęs lazda.

Jei nė vienas nesudaužė puodų, tai bėga atsinešti lazdy, o boba, žaidėjams lazdas pasiėmus, vejasi ir duria savo šakėm. Kurį nuduria, tas lieka boba, ir žaidžiama toliau.

Jei numuša, t. y. sudaužo puodus, boba turi užkabinti pirma kablį ant žagotinio, o tik tada imti ir badyti.

BE KUOLELIO

Įkalama į žemę 14 kuolelių. Žaidėjų turi būti 15. Visi žaidėjai sustoja toliau nuo kuolelių į eilę. Vienas iš jų pradeda skaityti: engel, bengel, cupu, cengel, arčik, tvarčik, kalu, riru, ras, kvinta, kvanta, zaba, laba, pes! Kai

pasako „pes“, tai visi bėga prie kuolelių ir stveria juos. Kuris lieka be kuolelio, tai tas skaito. Žaidėjai vėl stoja savo vietose. Pabai-gus skaityti, vėl bėga. Taip žaidžia be galo, kol atsibosta.

ATŠERTINIS

Iš grupės žaidėjų burtų keliu (skaičiavi-mu) išrenkama gaudytojai. Davus ženklą, žaidėjai išsisklaido, o gaudytojai ima gaudyti. Gaudytojas, palietęs lakstantį žaidėją, sušeria, žaidėjas sustoja, iškelia vieną ranką ir laukia, iki kitas žaidėjas atšers, t. y. iki jį palies neuž-šertas ranka. Užšertą žaidėją paprastai saugo gaudytojas ir stovi nuo jo per du žingsnius. Kiti, pamatę užšertą, jei tas vikrus ir greitas, stengiasi išvaduoti, o gaudytojas gina ir ban-do užšerti, t. y. paliesti juos ranka. Žaidimas baigiasi, kai visi būna užšerti.

Gaudytojų skaičius santykiuoja su žaidė-jais kaip 1:3, iki 1:5, žiūrint kas gaudo, ar vikrieji, ar lepšiai.



KARVELIAI

Žaidžiama lauke, geriau gatvėj. Žaidėjai po vieną lėkdami rėkia: „A-aaaaa.“ Kai jau nebegali rėkti, toj vietoj stoja. Pusė toliau nulėkusiųjų lieka karveliais, pusė arčiau — vanagais. Tarp vanagų ir karvelių užbrėžiama linija. Tuomet vanagai grįždami karvelius vilioja:

Ul-ul, duosim avižų,

Ul-ul, duosim avižų.

Karveliai turi eiti paskui juos už linijos. Nuvilioję toliau karvelius, vanagai puola juos gaudyti. Jie bėga. Užbėgusio karvelio už linijos negalima gauti, ten jo žemė. Taip pat ir vanagas ten negali eiti, įėjusį puola karveliai pešti. Sugautas karvelis lieka vanagu ir turi gaudyti karvelius. Išgaudžius visus karvelius, žaidimas baigiamas. Žaidžiant antrą kartą, kartais pasikeičia karveliai vanagais, vanagai karveliais, arba rėkiama iš naujo, pagal žaidėjų nutarimą. Žaidžiama, kol nusibosta.



ŽASELĖ

- Vilke, vilke, kur tu eini?
- Miškan malkų.
- O ką tu kursi?
- Pečiuką.
- O ką tu kepsi?
- Žasiuką.
- O kur tu gausi?
- Šitam pulkely.
- Negausi!
- Gausiu.
- Negausi!
- Gausiu, gausiu.
- Gauk, kad pagausi!

Vaikai, sustoję vienas paskui kitą, tvirtai apsikabina per juosmenį. Pirmutinis būna žąsinas, o vienas žaidėjas vilkas. Kai pasakoma „Gauk, kad pagausi“, vilkas stengiasi pagauti paskutinį žaidėją, o žąsinas gina. Kai pagauja, tada pagautasis būna vilku, o vilkas žąsinu.



BRUŽĄ MUŠTI

Vienas vaikas pasiima žiužį ir užsiriša sau akis. Antrasis žaidžia neužrištomis akimis, ir jis vadinasi bružas. Abu klaupia priešais, pasistato kėdę į tarpą ir paima kryžiškai krėslo kojas. Tada užrištomis akimis vaikas šaukia:

— Bružai!

Antrasis atsako:

— Ū-ū!

Pirmasis duoda ton vieton su žiužiu. Kadangi jo akys užrištos, tai jis dažnai nepataiko. Bružas turi vikriai saugotis. Tol žaidžia, kol bružas gauna su žiužiu. Tada jam užrišamos akys ir žaidžiama kaip pirma.

PUŠIS

Šis žaidimas dar vadinasi pušinėjimas arba lauminėjimas. Žaidžiama troboje pavakary, kada jau yra rudens sambrėškis. Vienam iš vaikų skarele užrišamos akys. Kitas vaikas jį paveda į vidurį trobos, sakydamas:

— Vedu, vedu pušį.

Visi kiti stengiasi tyliai laikytis, kad jų nepagautų tas, kuris yra užrištomis akimis. Tas gaudo rankas ištiesęs. Jei kurį pačiumpa už drabužių, tuomet įvyksta toks pasikalbėjimas tarp gaudytojo ir sugautojo:

- Kas esi?
- Pušis.
- Aš tą pušį pakirsiu.
- Aš nevirsiu.
- Aš pagenėsiu.
- Aš nestenėsiu.
- Aš po pečių pakišiu.
- Aš nedegsiu.

Sugautasis stengiasi kaip galėdamas savo balsą taip pakeisti, kad gaudytojas jo nepažintų. Taip išklausinėjęs, gaudytojas spėja sugautojo vardą. Jeigu įspėja, tai sugautajam užriša akis ir jis lieka gaudytoju, o jei neįspėja, tai tą paleidžia ir vėl gaudo iš naujo.

KIAULĖ

Kiaulę gali žaisti nuo 5 iki 12 žaidėjų. Dažniausiai žaidžia 5-6 žaidėjai. Šiame aprašyme žaidžia 6 žaidėjai.

Žaidimui reikia:

1. Didelės, lygios ir kietos aikštės,
2. 1,5 m. ilgumo 6 lazdų (su lenktais galais),
3. Kieto medžio kamuolio, maždaug dviejų kumščių didumo.

Aikštės viduryje iškasama duobė-dvaras. Aplink ją per du metrus iškasamos mažesnės duobutės, vadinamos putros.

Visi šeši žaidėjai sustoja ratu. Vienas meta į viršų lazdą. Kitas ją pagauna dešine ranka per pusę ir laiko. Antrasis žaidėjas ima aukščiau, trečias dar aukščiau, ketvirtas ir penktas dar aukščiau. Jei dar lieka lazdos galas neužimtas, tai vėl pirmasis savo ranką kelia aukštyl, po to antras ir t. t., tol, kol kuris nors paima už pat lazdos galo. Paėmęs už lazdos galo lieka kiaulės varytoju, o visi kiti dvaro saugotojai. Po to kiaulė išmeta bent per 6-7 žingsnius nuo dvaro. Sargai sustoja kiekvienas prie savo putros. Lazdas laiko įkišę į putas-duobeles. Varytojas pradeda kiaulę varyti. Sargų tikslas yra kiaulės neįleisti į dvarą. Kada jau varytojas privaro kiaulę artyn, tai sargai stengiasi ją savo lazdomis numušti tolyn

nuo dvaro. Bet sargas turi sykiu saugoti ir savo putrą. Jei sargas muša kiaulę, tai kiaulės varytojas stengiasi tuo tarpu savo lazdą įkišti į to sargo tuščią putrą. Jei varytojui tai pasiseka, tai varytojas lieka sargu, o sargas eina kiaulės varyti. Jei varytojas kaip nors kiaulę įvaro dvaran, tai tuomet žaidimą pradeda iš naujo.

KATINAS

Jaunimas sustoja ratu ir rankas laiko už nugaros. Vienas, t. y. katinas, vaikščioja aplinkui ir nematant įduoda kuriam nors žiužį (suvyniotą skarą ar kt.). Žaidėjai dainuoja:

Katinas ant pečiaus sėdėjo,

Pele įsikandęs turėjo.

Lupk katino skūrą

Per visą nugarą.

} Kelis kartus

Kai tik pasako žodžius „Lupk katino skūrą“, tai tasai, kuris gavo iš katino žiužį, muša dešinėj stovintį. Šis turi bėgti aplink ratą ir grįžti į savo vietą. Kuris gavo žiužį, lieka katinu ir eina aplink ratą. Žaidžia vėl iš naujo.

NEŠNEKĖK

*Lyja lietus per pačius pietus,
Ginsim namo per bobos kiemą,
Boba atkels vartus.
Ant to kiemo bala,
Ant tos balos lenta,
Ant tos lentos bačka varlių,
Kas pirmas žodį ištars,
Tas tą bačką varlių praris.*

Vienam pasakius šiuos žodžius, visi vaikai stengiasi kuo ilgiausiai išsilaikyti nesušnekėje. Kai bent vienas prakalba, žaidimą pradeda iš naujo.

NUMIRĖLĮ BUČIUOTI

Šis šposas rodomas nežinantiems. Vienas paguldomas ant žemės — tai numirėlis. Jis slaptai įsigeria į burną vandens. Nežinantis siunčiamas numirėlį pabučiuoti. Ir kai tik tas pasilenkia, šis apipurkščia jį vandeniu.

KRAUJO LEIDIMAS IŠ BALKIO

Šį šposą padaro piemenys vaikams.

— Vaikai, ar norite, aš jums parodysiu stebuklą!

— Norime.

— Ot, iš šito balkio aš prileisiu į puodą kraujo.

Piemuo susieško ylą, pasiima puodelį su vandeniu kraujui leisti, viduryje kambario pasistato krėslą, pasiraito dešinės rankos rankovę, paskui pasilipa ant krėslo ir duria su yla į balkį. Tarsi netyčia jam yla išsprūsta iš rankų ir nukrinta žemėn. Piemuo sušunka:

— Greit paduokit ylą, tuoj bėgs!

Vaikai šoka prie ylos, o piemuo užpila ant jų vandens iš puodo. Tuo ir baigiasi visas šposas.

APVERSTI AKĖČIAS

Kai susėdę piemenys valgo, tai vienas kuris pakilęs atbėga ir verčia ant nugaros bevalgantį, sakydamas:

— Liepė apversti dėdė akėčias, liepė apversti dėdė akėčias!



FANTŲ IŠPIRKIMAS

Išrenkamas vienas teisėjas, žaidžiant daiktus — fantus. Teisėjas, paėmęs iš eilės daiktą, klausia:

— Kieno šitas?

Daikto savininkas atsiliepia:

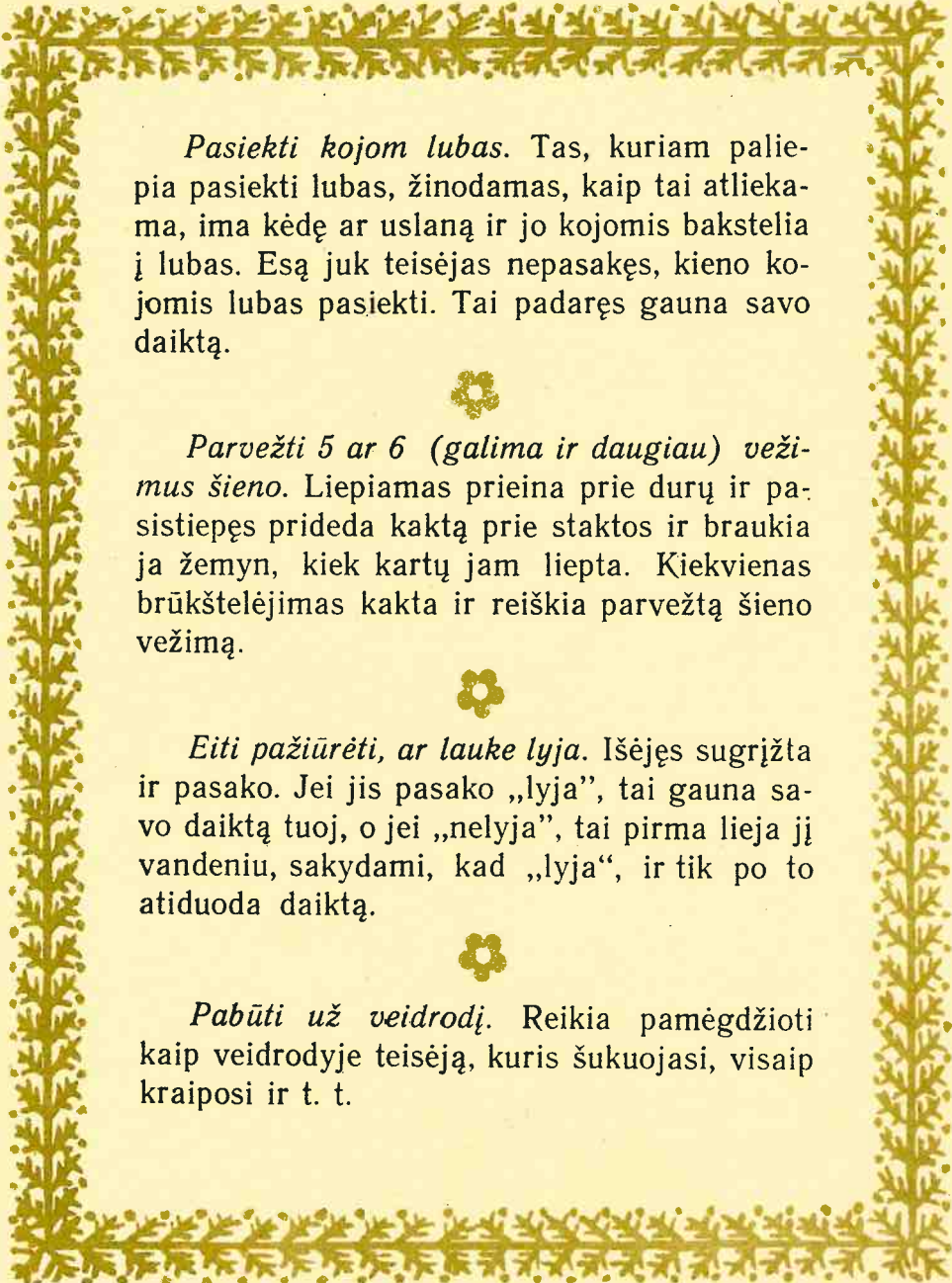
— Mano!

Teisėjas klausia ir toliau:

— Kaip jis čia pateko?

Klausiamasis aiškinasi sugalvotu pasakojimu, pvz:

— Važiavau, sulūžo vežimas, pabiro mano daiktai, tas ir tas rado ir atnešė čia (arba galima aiškintis kaip kitaip). Tada teisėjas liepia ką nors padaryti ir tik tai atlikus atiduoda daiktą. Tuos darbus gali sugalvoti pats teisėjas arba užduoti jau žinomus. Pavyzdžiui:



Pasiekti kojom lubas. Tas, kuriam paliepia pasiekti lubas, žinodamas, kaip tai atliekama, ima kėdę ar uslaną ir jo kojomis bakstelia į lubas. Esą juk teisėjas nepasakęs, kieno kojomis lubas pasiekti. Tai padaręs gauna savo daiktą.



Parvežti 5 ar 6 (galima ir daugiau) vežimus šieno. Liepiamas prieina prie durų ir pasistiepęs prideda kaktą prie staktos ir braukia ją žemyn, kiek kartų jam liepta. Kiekvienas brūkštelėjimas kakta ir reiškia parvežtą šieno vežimą.



Eiti pažiūrėti, ar lauke lyja. Išėjęs sugrįžta ir pasako. Jei jis pasako „lyja“, tai gauna savo daiktą tuoj, o jei „nelyja“, tai pirma lieja jį vandeniui, sakydami, kad „lyja“, ir tik po to atiduoda daiktą.



Pabūti už veidrodi. Reikia pamėgdžioti kaip veidrodyje teisėją, kuris šukuojasi, visaip kraiposi ir t. t.

Pažiūrėti, ar Kaunas dega. Jei sugrįžęs sako „dega“, jam atsakoma, kad „reikia gesinti“, ir liejama ant jo vanduo, o jei ne, tai taip ir atiduodama fantas.

Ant liežuvio pelenų atnešti. Atneša įsikanęs kokią skiedrą, ant jos užpylęs pelenų.

Apeiti apie namą be jokio siūlo, vadinasi, nuogam. Paprastai adatą paėmęs apneša, be siūlo.

Dantis po balkiu pakišti. Gavęs bausmę mėgina visaip, bet pagaliau kas nors pasako, kad reikia šukų dantis pakišti, tuomet jau greitai gauna savo daiktą.

Atvežti malkų ir jas suskaldyti. Fanito savininkas turi prieiti prie durų staktos ir braukti kaktą per ją. Susidaro važiavimo įspūdis. Malkas „suskaldo“ duodamas kaktą į staktą.

Lįsti po stalu. Fanto savininkui sakoma:
— Kol tris kartus sušersiu per stalą šiaudu, neišbūsi pastalėj.

Fanto savininkas, jei to nežino, paprastai pasipriešina:

— Išbūsiu!

Palenda pastalėn, o fantų išdalintojas ar bausmės vykdytojas vieną kartą sušeria šiaudeliu per stalą ir tiek.

— Ar jau? — nerimauja pastalėj esąs.

— Ne, sušersiu rytoj, o gal dar vėliau.

Visi juokiasi, kad fanto savininkas apgautas.

Či gali būti ir nefantinis žaidimas, o šposas, kurio kertamasi lažybų.



Degti degtuką. Fanto savininkui liepia palįsti pastalėn ir rėkti: „Degu degtuką!” Tada kiti pila vandenį — gesina!



Išeiti už durų. Fanto savininkui liepia išeiti už durų, o čia pasako, ką jis ten veikia.

— Na, ką aš veikiu? — klausia išėjęs.

— Gi būvi, kaip šuva išvartytas.

Pasakyti tris teisybes ir tris neteisybes.
Liepia išeit į orą ir sugrįžus pasakyti tris teisybes ir tris neteisybes. Fanto savininkas išeina ir po kurio laiko grįžta.

- Ką matei? — klausia fantų išdalintojas.
- Žemė dega.
- Netiesa.
- Gaidys mirė.
- Netiesa.
- Saulė verkia.
- Netiesa.

Pasako taip ir tris teisybes. Jei kartais pasako, pvz., keturias teisybes ir tik dvi neteisybes — reikia vėl eit ir pasižiūrėt geriau, ar tikrai taip yra, kaip sakė.



Varliškai pašokti. Turi šokt kaip varlė per gryčią.





T U R I N Y S

TOJ BŪDELĖJ SENELIUKAS, TREJŲ METŲ PIEMENUKAS	3
GANAU GANAU AVELES PO ŽALIASIAS LANKELES	17
SAULELE MOTINĖLE, UŽTEKĖK, UŽTEKĖK	35
ŠOKO KIŠKIS, ŠOKO LAPĖ	41
ČIUČIA LIŪLIA	57
KUR TAS TAVO ŠUSTINĖLIS	67
KAI AŠ BUVAU MAŽUČIUKAS	77
ŽAIDIMAI	93



JAUNESNIOJO MOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKAMS

ПАСТУШКИ МАЛЕНЬКИЕ — ГОРЕМЫКИ
БОЛЬШИЕ

На литовском языке

Redaktorius *V. Stravinskas*
Meninis redaktorius *Ed. Jurėnas*
Techninis redaktorius *Č. Vyšomirskis*
Korektorė *D. Barkauskaitė*

Pasirašyta spaudai 1958.11.7. Leidinio Nr. 2364. Tiražas
25.000 egz. Popierius 70x92¹/₁₆ — 3,875 pop. lap. = 9,06
spaud. lank.; 8,9 leidyb. lank. Spaudė K. Požėlos v. sp.
Kaune, Puškino g. Nr. 11. Užsak. Nr. 3539.
Kaina RB 5.—